Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PRĪTA PIKAMĒES [*PRIIT PIKAMÄE*]
SECINĀJUMI
sniegti 2024. gada 4. oktobrī[1]

Apvienotās lietas C-313/23, C-316/23 un C-332/23

Inspektorat kam Visshia sadeben savet

(*Sofiyski rayonen sad* (Sofijas rajona tiesa, Bulgārija) lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – LES 19. panta 1. punkta otrā daļa – Tiesu inspekcija, kuras kompetencē ir rosināt uzsākt disciplināru procedūru pret tiesnešiem, prokuroriem un izmeklētājtiesnešiem – Tiesu inspekcijas locekļu palikšana amatā pēc likumā noteiktā viņu amata pilnvaru termiņa beigām – Fizisko personu aizsardzība attiecībā uz personas datu apstrādi – Regula (ES) 2016/679 – Jēdziens "pārzinis" – Apstrādes nolūku un līdzekļu noteikšana valsts tiesību aktos – Personas datu drošība – Tiesu iestāde, kas ļauj Tiesu inspekcijai piekļūt personas datiem par tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu, kā arī viņu ģimenes locekļu bankas kontu atlikumiem

I. Ievads

1. Šajā lietā Tiesai ir iespēja pirmo reizi lemt par to, vai ar LES 19. pantu ir saderīgs valsts tiesiskais regulējums, kas ļauj tiesu amatpersonu inspekcijas locekļiem, kuru kompetencē ir tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu disciplinārlietu skatīšana, turpināt faktiski un nenoteiktu laiku pildīt savas funkcijas pēc likumā noteiktā pilnvaru termiņa beigām.

2. Tā arī ļaus Tiesai turpināt interpretēt Regulu (ES) 2016/679[2], precizējot, pirmkārt, judikatūru par personas datu pārziņa iecelšanu saskaņā ar valsts tiesību aktiem un, otrkārt, par minētās regulas 79. panta 1. punktā paredzētās prasības tiesā mērķi.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

3. Šajā lietā ir piemērojami LES 19. pants, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. pants, kā ar VDAR 4., 5., 32., 33. un 79. pants.

[1] Oriģinālvaloda – franču.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV 2016, L 119, 1. lpp., turpmāk tekstā – "VDAR").

B. Bulgārijas tiesības

1. Bulgārijas Konstitūcija

4. *Konstitutsia na Republika Bulgaria* (Bulgārijas Republikas Konstitūcija; turpmāk tekstā – "Bulgārijas Konstitūcija"), redakcijā, kas piemērojama pamatlietu faktiem, 117. panta 2. punktā ir noteikts:

"Tiesu vara ir neatkarīga. Pildot savas funkcijas, tiesneši, piesēdētāji, prokurori un izmeklētājtiesneši ir pakļauti vienīgi likumam."

5. Konstitūcijas 132.a pantā, redakcijā, kas piemērojama pamatlietu faktiem, ir noteikts:

"(1) Augstākās tieslietu padomes paspārnē ir izveidota inspekcija. Tajā ietilpst galvenais inspektors un desmit inspektori.

(2) Galveno inspektoru uz piecu gadu amata pilnvaru termiņu ievēlē Nacionālā asambleja ar divu trešdaļu tās locekļu balsu vairākumu.

(3) Galveno inspektoru un inspektorus var ievēlēt amatā atkārtoti, bet ne uz diviem amata pilnvaru termiņiem pēc kārtas.

(4) Galveno inspektoru un inspektorus var ievēlēt amatā atkārtoti, bet ne uz diviem amata pilnvaru termiņiem pēc kārtas.

[..]

(6) Inspekcija pārbauda tiesu varas darbību, neierobežojot tiesnešu, piesēdētāju, prokuroru un izmeklētājtiesnešu neatkarību funkciju veikšanā. [Inspekcija] veic pārbaudes par tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu neietekmējamību un interešu konfliktu esamību, to mantiskā stāvokļa deklarācijām, kā arī pārbaudes, lai atklātu darbības, kas grauj tiesu varas autoritāti vai ir saistītas ar tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu neatkarības aizskārumu. Amata pienākumu izpildē galvenais inspektors un inspektori ir neatkarīgi un pakļauti tikai likumam.

(7) Inspekcija rīkojas pēc savas ierosmes un pēc iedzīvotāju, juridisku personu un valsts iestāžu un amatpersonu, tostarp tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu, ierosmes.

[..]

(10) Galvenā inspektora un inspektoru ievēlēšanai amatā un atcelšanai no amata, kā arī inspekcijas organizatoriskajai uzbūvei un darbībai piemērojamos nosacījumus un procedūru nosaka likums."

2. Likums par tiesu varu

6. *Zakon za sadebnata vlast* (Likums par tiesu varu) (2007. gada 7. augusta *DV* Nr. 64) 46. pants ir formulēts šādi:

"Nacionālā asambleja galveno inspektoru un katru inspektoru atsevišķi ievēlē ar divu trešdaļu tās locekļu balsu vairākumu."

7. Šā likuma 54. pantā ir noteikts:

"(1) Inspekcija

[..]

2. uzrauga, kā tiek organizēta tiesvedību, prokuratūras veikto kriminālvajāšanas procedūru un izmeklēšanas procedūru uzsākšana un norise, kā arī lietu pabeigšana noteiktajos termiņos;

[..]

6. ierosina tiesnešiem, prokuroriem un izmeklētājtiesnešiem, kā arī tiesu varas administratīvajām amatpersonām piemērojamos disciplinārsodus;

7. sniedz brīdinājumus, ierosinājumus un ziņojumus citām valsts iestādēm, tostarp tiesu sistēmas iestādēm;

8. veic pārbaudes par tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu neietekmējamību un interešu konfliktu esamību, viņu mantiskā stāvokļa deklarācijām, kā arī tālab, lai atklātu darbības, kas grauj tiesu varas autoritāti vai ir saistītas ar tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu neatkarības aizskārumu;

[..]

15. uzrauga personas datu apstrādi gadījumos, kas paredzēti Personas datu aizsardzības likuma 17. panta 1. punktā.

(2) Veicot 1. punkta 15. apakšpunktā minēto uzraudzību, Inspekcija pilda Personas datu aizsardzības likumā noteiktos uzdevumus un īsteno tajā paredzētās pilnvaras.

[..]"

8. Minētā likuma 175.a panta 1. punktā ir noteikts:

"Tiesneši, prokurori un izmeklētājtiesneši [Inspekcijai] iesniedz šādas deklarācijas:

1. mantiskā stāvokļa un interešu deklarāciju divās daļās;

2. deklarāciju par to, ka ir mainījušies apstākļi, kuri deklarēti 1. punktā minētajā deklarācijā daļā, kas attiecas uz 175.b panta 1. punkta 11.–13. apakšpunktā minētajām interesēm un uz līdzekļu izcelsmi, ja ir veikta parādu un aizdevumu pirmstermiņa atmaksa."

[..]”

9. Šā paša likuma 175.b panta 4. punkts ir formulēts šādi:

“Tiesneši, prokurori un izmeklētājtiesneši deklarē mantu un ienākumus, kas pieder viņu laulātajiem vai personām, ar kurām viņi kā dzīvesbiedri faktiski dzīvo kopdzīvē, un viņu nepilngadīgiem bērniem.”

10. Likuma par tiesu varu 175.e pantā ir noteikts:

“(1) Sešu mēnešu laikā pēc deklarācijas iesniegšanas termiņa [Inspekcija] pārbauda deklarēto faktu atbilstību patiesībai.

[..]

(6) [Inspekcija] var iegūt informāciju no informācijas sistēmām, kas noteiktas Kredītiestāžu likuma 56. un 56.*bis* pantā. [Inspekcijas] galvenais inspektors un inspektori var lūgt *Rayonen sad* [(rajona tiesa)], kuras jurisdikcijā ir datu subjekta dzīvesvieta, atļauju banku noslēpuma izpaušanai, izņemot, ja ir dota piekrišana saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 62. panta 5. punkta 1. apakšpunktu. Piekrišana [Inspekcijai] tiek dota rakstveidā galvenā inspektora apstiprinātajā veidlapā, bez paraksta notariāla apliecinājuma.”

3. Kredītiestāžu likums

11. *Zakon za kreditnite institutsii* (Kredītiestāžu likums; 2006. gada 21. jūlija *DV* Nr. 59), redakcijā, kas piemērojama pamatlietu faktiem, 62. pantā ir noteikts:

“(1) Banku darbiniekiem, banku vadības un uzraudzības struktūru locekļiem, Bulgārijas Nacionālās bankas (BNB) darbiniekiem, Noguldījumu garantiju fonda darbiniekiem un valdes locekļiem, likvidatoriem, pagaidu administratoriem un administratoriem, kā arī visām citām personām, kas strādā bankā, ir aizliegts izplatīt vai izmantot personīgajam labumam vai ģimenes locekļu labumam informāciju, kas ir banku noslēpums.

(2) Banku noslēpums ir ar bankas klientu kontu un noguldījumu atlikumiem un darījumiem saistītie fakti un apstākļi.

[..]

(5) Izņemot BNB, 56. panta nolūkos un pakārtoti tajā paredzētajiem nosacījumiem banka drīkst sniegt 2. punktā noteikto informāciju par konkrētiem klientiem tikai:

1. ar viņu piekrišanu;

2. pamatojoties uz tiesas nolēmumu, kas pieņemts saskaņā ar 6. un 7. punktu;

[..]

(6) Tiesa var arī izdot rīkojumu sniegt 2. punktā minēto informāciju, ja to pieprasa:

[..]

12. [Inspekcijas] galvenais inspektors vai inspektors.

(7) Par 6. punktā minēto pieprasījumu *Rayonen sad* [(rajona tiesa)] tiesnesis slēgtā tiesas sēdē pieņem argumentētu nolēmumu vēlākais 24 stundu laikā pēc tā saņemšanas, šajā nolēmumā precizējot, par kuru laikposmu ir sniedzamas 1. punktā noteiktās ziņas. Tiesas nolēmums nav pārsūdzams.

[..]"

4. Personas datu aizsardzības likums

12. *Zakon za zashtita na lichnite danni* (Personas datu aizsardzības likums; 2002. gada 4. janvāra *DV* Nr. 1) 17. pantā ir noteikts:

"(1) [Inspekcija] pārrauga un uzrauga [VDAR], šā likuma un citu personas datu aizsardzības jomā esošo normatīvo aktu ievērošanu situācijās, kad personas datu apstrādi veic:

1. tiesa, īstenojot tiesu varas iestādes funkcijas, un

2. prokuratūra un izmeklēšanas iestādes, veicot tiesu varas iestādes uzdevumus, lai novērstu, atklātu, izmeklētu noziedzīgus nodarījumus vai veiktu kriminālvajāšanu par tiem vai izpildītu kriminālsodus.

[..]"

13. Šā likuma 39. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

"[VDAR] un šajā likumā noteikto tiesību pārkāpuma gadījumā datu subjekts var apstrīdēt tiesā datu pārziņa un apstrādātāja rīcību un aktus saskaņā ar Administratīvā procesa kodeksā paredzēto procedūru."

III. Pamatlietu fakti, tiesvedība pamatlietās un prejudiciālie jautājumi

14. *Inspektorat kam Visshia sadeben savet* (Inspekcija, kas darbojas Augstākās tieslietu padomes paspārnē, Bulgārija; turpmāk tekstā – "Inspekcija") 2023. gada 15. maijā vērsās *Sofiyski rayonen sad* (Sofijas rajona tiesa, Bulgārija) ar pieprasījumu izpaust banku noslēpumu par vairāku tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu, kā arī viņu ģimenes locekļu mantisko stāvokli.

15. Iesniedzējtiesa uzskata, ka, pirmām kārtām, jāpārbauda, vai vēršanās ar pieprasījumu izpaust banku noslēpumu ir Inspekcijas kompetencē. Šajā ziņā tā paskaidro, ka minētā iestāde tika izveidota 2007. gadā, veicot grozījumus Bulgārijas Konstitūcijā, un tās sastāvā ir tiesu amatpersonu galvenais inspektors un desmit inspektori, kurus Bulgārijas Parlaments ievēl attiecīgi pirmo uz pieciem un otros – uz četriem gadiem. Šajā lietā galvenā inspektora un visu inspektoru amata pilnvaru termiņš beidzās 2020. gadā, taču jaunu locekļu ievēlēšana Parlamentā nenotiek.

16. Minētā tiesa norāda, ka 2022. gada 27. septembra spriedumā *Konstitutsionen sad* (Konstitucionālā tiesa, Bulgārija) ir nospriedusi – kad Inspekcijas locekļu amata pilnvaru termiņš ir beidzies, viņi neizbeidz savu darbību, kamēr netiek ievēlēti jaunie locekļi. Tomēr iesniedzējtiesa

vēlas zināt, vai, ņemot vērā Savienības tiesības, šo locekļu amata pilnvaru termiņa pagarinājums iespējami rada šīs iestādes neatkarības aizskārumu, ciktāl tā ir tiesīga uzsākt disciplinārlietas pret tiesnešiem. Ja atbilde ir apstiprinoša, minētā tiesa vēlētos uzzināt, kādi kritēriji ļauj noteikt, vai šāds pagarinājums ir pieļaujams.

17. Otrām kārtām, iesniedzējtiesa vaicā, kāda loma un pienākumi ir valsts tiesām, kuras atļauj Inspekcijai piekļuvi tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu personas datiem.

18. Šajā ziņā minētā tiesa norāda, ka 2019. gadā Inspekcijas tīmekļvietnē tika publiskoti personas dati par vairāku tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu adresi un viņu ģimenes locekļu identitāti. Kad tika konstatēts, ka šie dati ir izplatīti prettiesiski, *Komisia za zashtita na lichnite danni* (Personas datu aizsardzības komisija, Bulgārija) piemēroja Inspekcijai naudas sodu.

19. Šādā kontekstā iesniedzējtiesa jautā, vai – gadījumā, ja pieņem, ka ir piemērojama VDAR – šī tiesa ir kvalificējama kā "pārzinis" šīs regulas 4. panta 7. punkta izpratnē. Konkrētāk, šī tiesa norāda, ka atbilstoši Bulgārijā valdošajai valsts tiesību interpretācijai tās veiktā uzraudzība ietver tikai noskaidrošanu, vai personām, attiecībā uz kurām ir lūgta banku noslēpuma izpaušana, ir piemērojams Likumā par tiesu varu noteiktais pienākums iesniegt deklarāciju. Tā uzsver, ka gadījumā, ja tiesa, kurai iesniegts šāds pieprasījums, būtu kvalificējama kā pārzinis, tai būtu jāgarantē šo datu drošība saskaņā ar VDAR 32.–34. pantu.

20. Minētā tiesa vēlas arī noskaidrot, vai tiesu iestāde, kas dod valsts iestādei piekļuvi ar banku noslēpumu saistītiem datiem, ir uzskatāma par uzraudzības iestādi VDAR 51. panta izpratnē.

21. Visbeidzot, iesniedzējtiesas ieskatā, jānoskaidro, vai, pirms atļaut piekļuvi datiem, tiesu varas iestādei jānodrošina, ka Inspekcija ir veikusi pietiekamus pasākumus, lai nodrošinātu datu apstrādi atbilstoši likumam. Proti, minētā tiesa vaicā, vai neatkarīgi no apstākļa, vai tā ir vai nav kvalificējama kā pārzinis vai uzraudzības iestāde, tai pēc savas ierosmes jāveic šāda uzraudzība, lai garantētu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kā noteikts VDAR 79. pantā.

22. Šādos apstākļos *Sofiyski rayonen sad* (Sofijas rajona tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [LES] 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopsakarā ar [Hartas] 47. panta otro daļu, jāinterpretē tādējādi, ka apstāklis, ka tādas iestādes – kura var piemērot disciplinārsodus tiesnešiem un ir tiesīga ievākt datus par viņu mantisko stāvokli – funkciju izpilde var tikt pagarināta uz nenoteiktu laiku pēc konstitūcijā paredzētā šādas iestādes amata pilnvaru termiņa beigām, pats par sevi vai pie zināmiem nosacījumiem ir uzskatāms par tāda dalībvalstu pienākuma nodrošināt efektīvus tiesību aizsardzības līdzekļus neizpildi, kas vajadzīgi neatkarīgai pārbaudei tiesā? Ja šāda pilnvaru pagarināšana ir pieļaujama, tad ar kādiem nosacījumiem?

2) Vai [VDAR] 2. panta 2. punkta a) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka banku noslēpuma izpaušana, lai pārbaudītu tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu mantisko stāvokli, kas pēc tam tiek publiskots, ir uzskatāma par darbību, kas neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā? Vai atbilde atšķiras gadījumā, ja šī darbība ietver arī tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu ģimenes locekļu – kas paši nav nedz tiesneši, nedz prokurori, nedz izmeklētājtiesneši – datu izpaušanu?

3) Vai – ja uz otro jautājumu tiek atbildēts, ka Savienības tiesības ir piemērojamas, – VDAR 4. panta 7. punkts jāinterpretē tādējādi, ka tiesu iestāde, kas citai valsts iestādei atļauj piekļūt datiem par tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu, kā arī viņu ģimenes locekļu bankas kontu atlikumiem, lemj par personas datu apstrādes nolūkiem vai līdzekļiem un tāpēc ir personas datu "pārzinis"?

4) Vai – ja uz otro jautājumu tiek atbildēts, ka Savienības tiesības ir piemērojamas, bet atbilde uz trešo jautājumu ir noliedzoša, – VDAR 51. pants jāinterpretē tādējādi, ka tiesu iestāde, kas citai valsts iestādei atļauj piekļūt datiem par tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu, kā arī viņu ģimenes locekļu bankas kontu atlikumiem, ir atbildīga par VDAR piemērošanas uzraudzību un tāpēc attiecībā uz šiem datiem kvalificējama kā "uzraudzības iestāde"?

5) Vai – ja uz otro jautājumu tiek atbildēts, ka Savienības tiesības ir piemērojamas, bet atbilde uz trešo vai ceturto jautājumu ir apstiprinoša, – VDAR 32. panta 1. punkta b) apakšpunkts vai attiecīgi šīs regulas 57. panta 1. punkta a) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka tiesu iestādei, kas citai valsts iestādei atļauj piekļūt datiem par tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu, kā arī viņu ģimenes locekļu bankas kontu atlikumiem – tādā gadījumā, ja ir zināms, ka šo piekļuvi pieprasījusī valsts iestāde agrāk ir izdarījusi personas datu drošības pārkāpumu –, ir pienākums, lemjot par piekļuves piešķiršanu, pieprasīt informāciju par datu aizsardzībai veiktajiem pasākumiem un izvērtēt šo pasākumu piemērotību?

6) Vai – ja uz otro jautājumu tiek atbildēts, ka Savienības tiesības ir piemērojamas, un neatkarīgi no atbildēm uz trešo un ceturto jautājumu – VDAR 79. panta 1. punkts, lasot to kopsakarā ar [Hartas] 47. pantu, jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja Savienības dalībvalsts tiesību akti noteic, ka konkrētas datu kategorijas var tikt izpaustas tikai ar tiesas atļauju, tiesai, kuras kompetencē ir šo atļauju piešķirt, pēc savas ierosmes jānodrošina aizsardzība personām, kuru dati tiek izpausti, uzliekot pienākumu publiskajai iestādei, kura pieprasa piekļuvi datiem un par kuru ir zināms, ka tā iepriekš ir pieļāvusi personas datu drošības pārkāpumu, sniegt informāciju par pasākumiem, kas veikti saskaņā ar VDAR 33. panta 3. punkta d) apakšpunktu, un šo pasākumu efektīvu īstenošanu?

IV. Tiesvedība Tiesā

23. Rakstveida apsvērumus ir iesniegušas Inspekcija, Bulgārijas un Polijas valdības, kā arī Eiropas Komisija.

V. Juridiskā analīze

24. Atbilstoši Tiesas lūgumam šajos secinājumos uzmanība tiks pievērsta pirmajam, trešajam un sestajam prejudiciālajam jautājumam.

A. Par pirmo prejudiciālo jautājumu

25. Ar pirmo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, jāinterpretē tādējādi, ka tai pretrunā ir valsts regulējums vai prakse, saskaņā ar kuru Inspekcijas locekļiem, kuru kompetencē ir disciplinārlietas pret tiesnešiem, prokuroriem un izmeklētājtiesnešiem, ir atļauts pildīt amata pienākumus pēc likumā noteiktā amata pilnvaru termiņa beigām. Rakstveida apsvērumos

Bulgārijas un Polijas valdības, kā arī Inspekcija apgalvo, ka Tiesas kompetencē nav šo jautājumu izskatīt un ka tas ir nepieņemams. Turklāt jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesai pašai jāpārbauda apstākļi, kādos valsts tiesa tajā ir vērsusies, lai pārbaudītu savu kompetenci vai tai iesniegtā lūguma pieņemamību [3].

1. Par kompetenci

26. Saskaņā ar iedibinātu judikatūru Tiesas kompetencē nav atbildēt uz prejudiciālu jautājumu, ja ir acīmredzams, ka Savienības tiesību norma, kuru Tiesai lūgts interpretēt, nav piemērojama lietā [4]. Ja tiesiskā situācija neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, Tiesas kompetencē nav to izskatīt, un ar eventuāli piesauktajām Hartas normā pašām par sevi nevar pamatot šo kompetenci [5].

27. Pirmām kārtām, par LES 19. panta 1. punkta otrās daļas piemērojamību jāatgādina, ka saskaņā ar to dalībvalstis nodrošina tiesību aizsardzības līdzekļus, kas vajadzīgi pietiekami efektīvas tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai tiesību subjektiem jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības. Tādējādi dalībvalstīm jāparedz tiesību aizsardzības līdzekļu un procesuālo līdzekļu sistēma, kas šajās jomās nodrošina efektīvu pārbaudi tiesā. Attiecībā uz LES 19. panta 1. punkta otrās daļas tvērumu no Tiesas judikatūras izriet, ka minētā norma darbojas "jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības", neatkarīgi no situācijas, kādā dalībvalstis īsteno šīs tiesības, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 51. panta 1. punkta izpratnē [6].

28. LES 19. panta 1. punkta otrā daļa ir piemērojama tostarp visām valsts iestādēm, kuras kā tiesa var spriest par jautājumiem, kas attiecas uz Savienības tiesību piemērošanu vai interpretāciju un tādējādi ietilpst jomās, uz kurām attiecas šīs tiesības. Savukārt tā tas šķiet esam iesniedzējtiesas gadījumā, jo šī tiesa kā Bulgārijas vispārējās jurisdikcijas tiesa var tikt aicināta lemt par jautājumiem, kuri saistīti ar Savienības tiesību piemērošanu vai interpretēšanu, un kā "tiesa" šajās tiesībās definētajā nozīmē ietilpst Bulgārijas tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā "jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības" LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izpratnē, un tādēļ šai tiesai jāatbilst prasībai par efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. Turklāt jāatgādina, kā to norāda Polijas valdība, ka, lai arī tieslietu organizācija dalībvalstīs ir šo dalībvalstu kompetencē, tomēr, īstenojot šo kompetenci, dalībvalstīm jāpilda pienākumi, kas tām izriet no Savienības tiesībām, konkrēti – no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas [7].

29. No lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka Inspekcijas locekļi, kuru amata pilnvaru termiņš ir beidzies jau pirms vairākiem gadiem, ir vērsušies iesniedzējtiesā ar pieprasījumu atļaut izpaust banku noslēpumu saistībā ar datiem par vairāku tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu, kā arī viņu ģimenes locekļu bankas kontiem. Minētā tiesa uzskata – ņemot

[3] Spriedums, 2022. gada 22. marts, *Prokurator Generalny* (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palāta – Iecelšana) (C-508/19, EU:C:2022:201, 59. punkts).

[4] Spriedums, 2022. gada 24. februāris, *Viva Telecom Bulgaria* (C-257/20, EU:C:2022:125, 123. punkts).

[5] Rīkojums, 2023. gada 18. aprīlis, *Vantage Logistics* (C-200/22, EU:C:2023:337, 27. punkts).

[6] Spriedums, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz* un *Prokurator Generalny* (C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 32. un 33. punkts).

[7] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz* un *Prokurator Generalny* (C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 34.–36. punkts). Jāteic, ka vairākos nesenos spriedumos jautājumā par Tiesas kompetenci atbildēt uz jautājumu par LES 19. panta 1. punkta otro daļu (spriedumi, 2024. gada 9. janvāris, G. u.c. (Vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesnešu iecelšana Polijā) (C-181/21 un C-269/21, EU:C:2024:1, 57. punkts), 2024. gada 11. aprīlis, *Sapira* u.c. (C-114/23, C-115/23, C-132/23 un C-160/23, EU:C:2024:290, 26. punkts) un 2024. gada 18. aprīlis, OT u.c. (Tiesas likvidācija) (C-634/22, EU:C:2024:340, 24. punkts) secinājums ir bijis apstiprinošs, pamatojoties vienīgi uz šo pēdējo minēto apsvērumu saistībā ar tieslietu organizāciju, bez atsauces uz šīs minētās tiesību normas piemērošanas jomu un ar nosacījumu, ka lietu izskatošā valsts iestāde var kā tiesa spriest par jautājumiem, kas attiecas uz Savienības tiesību piemērošanu vai interpretāciju un tādējādi ietilpst jomās, uz kurām attiecas šīs tiesības (spriedums, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība), (C-619/18, EU:C:2019:531, 51. punkts).

vērā šīs struktūras uzdevumus un pilnvaras disciplinārlietās, tāda situācija, kuras likumību ir apstiprinājusi *Konstitutsionen sad* (Konstitucionālā tiesa), var raisīt jautājumus par Savienības tiesībās noteikto prasību dalībvalstīm nodrošināt tiesu sistēmas neatkarību, tāpēc ir pamats iztaujāt Tiesu. Savukārt LES 19. panta 1. punkta otrā daļa ir piemērojama saistībā ar procedūru, kurā raisīts jautājums, vai ar Savienības tiesībām ir saderīgs valsts regulējums vai prakse, kas var ietekmēt tiesnešu neatkarību. Šajā ziņā jāuzsver, ka atbilstoši minētajai tiesību normai ikvienai dalībvalstij jānodrošina, lai valstu tiesu tiesnešiem piemērojamie disciplinārie pasākumi, uz kuriem attiecas šo dalībvalstu tiesību aizsardzības līdzekļu sistēma jomās, kam piemērojamas Savienības tiesības, atbilstu tiesnešu neatkarības principam, tostarp, ka ir paredzēta tādu iestāžu iesaistīšanās, kas pašas nodrošina efektīvai tiesību aizsardzībai tiesā piemītošās garantijas [8].

30. Jāteic: Inspekcija apgalvo, ka – pretēji tam, ko norāda iesniedzējtiesa – dati par attiecīgo tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu bankas kontiem, kas ir pamatlietu tiesvedības priekšmets, netiek izmantoti saistībā ar tai piešķirtajām ziņošanas pilnvarām nolūkā saukt viņus pie disciplinārās atbildības, un ka tai nav pilnvaru piemērot disciplinārsodu, ne arī ierosināt šāda veida procedūru; šo pēdējo minēto atziņu izteica arī Bulgārijas valdība un Komisija. Šajā ziņā jāatgādina, ka Tiesai saskaņā ar kompetences sadalījumu starp Savienības tiesām un valstu tiesām jāņem vērā prejudiciālo jautājumu faktiskais un tiesiskais konteksts, kāds ir noteikts lēmumos par prejudiciālo jautājumu uzdošanu. Tādējādi lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izvērtējumā nav ņemams vērā tas, kā valsts tiesības interpretē kāda no pamatlietas pusēm vai dalībvalsts valdība [9].

31. Pušu starpā nav strīda par to, ka iesniedzējtiesas nolēmumos ir rodama iekšēja pretruna jautājumā – un tikai šajā jautājumā – par to, cik plašas ir Inspekcijas pilnvaras pret tiesnešiem un prokuroriem ierosināto disciplinārlietu izskatīšanā. Tādējādi pirmajā prejudiciālajā jautājumā *Sofiyski rayonen sad* (Sofijas rajona tiesa) norāda uz Inspekcijas pilnvarām piemērot disciplinārsodus tiesnešiem, taču tā min arī Likuma par tiesu varu 54. panta 1. punkta 5. un 6. apakšpunktu, saskaņā ar kuriem Inspekcija pārkāpumu gadījumā "brīdina" Augstākās tieslietu padomes (turpmāk tekstā – "ATP") kompetento kolēģiju un "piedāvā" šos sodus, kā arī min šīs Inspekcijas "pilnvaras ziņot par disciplinārajiem jautājumiem" [10], tā ir kompetence, ko šī struktūra un Bulgārijas valdība faktiski apraksta savos rakstveida apsvērumos. Tādējādi ir droši zināms, ka Inspekcijas kompetencē ir Bulgārijas tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu disciplinārās procedūras, proti, katrā ziņā tā var rosināt uzsākt disciplināro procedūru saistībā ar faktiem, ko tā konstatējusi, veicot uzraudzību, un Tiesai turklāt jāņem vērā tas, kas iesniedzējtiesas nolēmumos ir teikts jautājumā par iespējamām disciplinārajām sekām [11], kas izriet no banku noslēpuma izpaušanas rezultātā iegūto bankas datu pārbaudes [12].

[8] Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2021. gada 20. aprīlis, *Republika* (C-896/19, EU:C:2021:311, 39. punkts), un 2021. gada 15. jūlijs, Komisija/Polija (Disciplinārie pasākumi pret tiesnešiem) (C-791/19, EU:C:2021:596, 80. un 164. punkts).

[9] Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2020. gada 30. aprīlis, *Nelson Antunes da Cunha* (C-627/18, EU:C:2020:321, 38. punkts) un 2024. gada 8. maijs, *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* (Tiesnešu apvienība) (C-53/23, EU:C:2024:388, 31. punkts).

[10] Skat. lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-332/23 20. un 48. punktu.

[11] Komisijas 2023. gada 5. jūlija ziņojumā par tiesiskumu Bulgārijā ir norādīts, ka trijās no Inspekcijas 2022. gadā veiktajām divpadsmit neietekmējamības pārbaudēm tika ierosināta "disciplinārā procedūra".

[12] Katrā ziņā atbilstoši pašas Inspekcijas teiktajam tiesnešu mantiskā stāvokļa deklarāciju pārbaude ietilpst korupcijas apkarošanas politikas jomā, un bankas datu vākšanas mērķis ir pārbaudīt, vai tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu deklarētā manta atbilst publiskajos reģistros deklarētajiem un apstiprinātajiem posteņiem. Saskaņā ar *Zakon za protivodeystvie na koruptsiata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushestvo* (Likums par korupcijas apkarošanu un prettiesiski iegūtās mantas konfiskāciju) (2018. gada 19. janvāra *DV* Nr. 7, jaunākie grozījumi 2022. gada 30. decembra *DV* Nr. 104) 3. pantu šo apkarošanu īsteno tostarp ar mantiskā stāvokļa un interešu deklarāciju, tās pārbaudi, interešu konflikta konstatēšanu un "sankciju" piemērošanu, kā arī ar to, ka tiek publiskoti to personu vārdi, kuras nav iesniegušas deklarāciju vai kuru deklarācijas ir atzītas par neatbilstošām, kā arī to personu vārdus, kuru gadījumā ir konstatēts interešu konflikts. Pat pieņemot, ka iespējamie konstatētie trūkumi saistībā ar interešu deklarāciju nav tādi, kas lai attiecīgie tiesneši un prokurori tiktu saukti pie disciplināratbildības, kā apgalvo Inspekcija, šādu noteikumu īstenošana var būtiski ietekmēt gan tiesnešu karjeras virzību, gan šo tiesnešu dzīves apstākļus, un tāpēc it pamats *mutatis mutandis* piemērot LES 19. panta 1. punkta otro daļu, no kuras izriet tiesnešu neatkarības prasība (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve) (C-204/21, EU:C:2023:442, 95.–97. punkts)).

32. Otrām kārtām, par Hartas 47. pantu jāuzsver, ka tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību atzīšana konkrētā gadījumā paredz, ka persona, kas uz tām atsaucas, balstās uz Savienības tiesībās garantētajām tiesībām vai brīvībām, vai ka attiecībā uz šo personu tiek veikta kriminālvajāšana, kas uzskatāma par Savienības tiesību īstenošanu Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē. Savukārt pušu starpā nav strīda par to, ka tiesvedība pamatlietā, pirmkārt, nav balstīta uz sacīkstes principu, jo personas, kuru datiem ir pieprasīta piekļuve, tajā nepiedalās un tāpēc nevar atsaukties uz jebkādu tiesību neievērošanu, un otrkārt, tā nav uzskatāma par procedūru, kas pret šīm personām tiek veikta, īstenojot Savienības tiesības. Šādos apstākļos Hartas 47. pants pats par sevi pamatlietās nav piemērojams. Tomēr tā kā LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā visām dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir vajadzīgi, lai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā tostarp Hartas 47. panta izpratnē, šī pēdējā minētā tiesību norma ir pienācīgi jāņem vērā, interpretējot šo pantu [13].

2. Par pieņemamību

33. Jāatzīmē, ka – pretēji Inspekcijas apgalvojumiem – šajā lietā ir ievērotas Tiesas Reglamenta 94. pantā, konkrēti tā c) apakšpunktā noteiktās prasības. Proti, iesniedzējtiesas nolēmumos ir rodamas pietiekamas norādes, lai ļautu Tiesai saprast, kādu iemeslu dēļ iesniedzējtiesa lūdz interpretēt LES 19. panta 1. punkta otro daļu un Hartas 47. pantu pamatlietu vajadzībām. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas būtībā noskaidrot, vai šīm tiesību normām pretrunā ir konstitucionāla ranga valsts tiesiskais regulējums atbilstoši tam, kā to interpretējusi *Konstitutsionen sad* (Konstitucionālā tiesa), saskaņā ar kuru Inspekcijas locekļi turpina pildīt savus amata pienākumus pēc likumā noteiktā viņu amata pilnvaru termiņa beigām. Iesniedzējtiesa tādējādi vēlas saņemt skaidrojumu par procesuāla rakstura problēmu, kas tai jārisina *in limine litis*, jo skar jautājumu, vai ir likumīgi, ka tajā vēršas iestāde, kura darbojas ārpus tās darbību reglamentējošā tiesiskā regulējuma, un tādējādi par pašu šīs tiesas kompetenci izskatīt šīs iestādes iesniegto pieprasījumu. Taču, kā izriet no Tiesas judikatūras, prejudiciālie jautājumi, kuru mērķis ir šādi ļaut iesniedzējtiesai *in limine litis* atrisināt tādas procesuāla rakstura grūtības kā tās, kas ir saistītas ar šīs tiesas kompetenci izlemt tajā izskatāmo lietu, vai arī tiesiskās sekas, kādas ir vai nav jāatzīst tādam tiesas nolēmumam, kas potenciāli rada šķērsli turpināt šādas lietas izskatīšanu minētajā tiesā, ir pieņemami saskaņā ar LESD 267. pantu [14].

34. Tomēr nepieciešamība lūgt Tiesai prejudiciālu interpretāciju LESD 267. panta izpratnē nozīmē, ka iesniedzējtiesa, ņemot vērā šo interpretāciju, no tās var izdarīt secinājumus par to, vai vēršanās iesniedzējtiesā ir bijusi likumīga, un vajadzības gadījumā atzīt to par nelikumīgu. Šajā gadījumā, lai arī no iesniedzējtiesas nolēmumiem neizriet, ka, ņemot vērā valsts tiesību normas, minētā tiesa varētu šādi rīkoties, Bulgārijas valdības apsvērumu saturs liek domāt, ka tas tā varētu būt. Proti, tajos ir precizēts, ka, kompetentajai tiesai, īstenojot tai saskaņā ar Kredītiestāžu likumu uzticēto uzraudzību, jāpārbauda, ka pieprasījumu izpaust banku noslēpumu ir iesniegusi valsts iestāde vai valsts struktūra, kura ir tiesīga to darīt, un tādējādi vai pamatlietās pieprasījumu ir iesniedzis Inspekcijas galvenais inspektors vai inspektori. Šāds precizējums par kompetentās tiesas pilnvarām ļauj apstiprināt, ka tā varētu ņemt vērā Tiesas iespējamo atbildi uz tās pirmo prejudiciālo jautājumu un ka tajā iekļautais lūgums interpretēt Savienības tiesību normas atbilst, objektīvai vajadzībai saistībā ar nolēmumu, kuru iesniedzējtiesa varētu pieņemt pamatlietās [15].

[13] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība) (C-430/21, EU:C:2022:99, 34.–37. punkts).

[14] Spriedums, 2023. gada 13. jūlijs, YP u.c. (Tiesneša imunitātes atcelšana un viņa atstādināšana no amata) (C-615/20 un C-671/20, EU:C:2023:562, 47. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

[15] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 9. janvāris, G. u.c. (Vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesnešu iecelšana Polijā) (C-181/21 un C-269/21, EU:C:2024:1, 69.–72. punkts).

3. Par lietas būtību

a) Ievada apsvērumi

35. Tiesas judikatūras atziņa ir tāda, ka no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izrietošā tiesu neatkarības prasība paredz, ka tiesnešu disciplināro režīmu reglamentējošie noteikumi sniedz garantijas, kas nepieciešamas, lai izvairītos no jebkāda riska, ka šāds režīms varētu tikt izmantots kā tiesu nolēmumu satura politiskās kontroles sistēma. Šajā ziņā tādu noteikumu paredzēšana, kuros tostarp ir definēta gan rīcība, kas uzskatāma par disciplinārpārkāpumu, gan konkrēti piemērojamie sodi, un kuri paredz neatkarīgas instances iesaistīšanos saskaņā ar procedūru, kas pilnībā garantē Hartas 47. un 48. pantā nostiprinātās tiesības, tostarp tiesības uz aizstāvību, un kuros ir paredzēta iespēja tiesā apstrīdēt disciplināro iestāžu lēmumus, ir būtisko garantiju kopums, lai saglabātu tiesu varas neatkarību. Turklāt, tā kā iespēja sākt disciplinārlietu pati par sevi var radīt spiedienu uz tām personām, kurām ir uzdevums spriest tiesu, ir būtiski, lai struktūra, kas ir kompetenta veikt izmeklēšanu un ierosināt disciplinārlietu, tostarp rosināt uzsākt šāda veida procedūru, šo uzdevumu veikšanā būtu objektīva un neatkarīga un tālab būtu pasargāta no jebkāda ārēja spiediena [16].

36. Šajā gadījumā iesniedzējtiesa pauž šaubas, vai LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā nostiprinātajam tiesnešu neatkarības principam atbilst valsts regulējums un prakse, kas ļauj Inspekcijas locekļiem turpināt darbību pēc Bulgārijas Konstitūcijā paredzētā viņu amata pilnvaru termiņa beigām, ņemot vērā šai struktūrai noteikto uzdevumu un kompetenču apjomu. Tādējādi, kā izriet no lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, šī tiesa vaicā, vai šādā situācijā pastāv risks, ka var tikt ārēji ietekmētas Inspekcijas darbības vai ka tā var izdarīt nevajadzīgu spiedienu uz tiesu varu.

37. Tāpat kā gadījumā ar tiesnešu amata pienākumu pildīšanas termiņa pagarināšanu pēc parastā pensionēšanās vecuma sasniegšanas [17], man šķiet, ka tikai dalībvalstu ziņā ir izlemt, vai tās atļauj vai neatļauj pagarināt pilnvaras pēc to termiņa beigām konstitucionālas struktūras locekļiem, kuru pienākums ir uzraudzīt tiesu varas darbības, izvērtēt tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu neietekmējamību un viņu iespējamos interešu konfliktus, un attiecīgā gadījumā ieteikt ATP uzsākt pret viņiem disciplinārās procedūras. Tomēr, izvēloties savu konstitucionālo modeli, dalībvalstīm tostarp jāievēro tiesu neatkarības prasība, kas izriet no LES 2. panta un LES 19. panta 1. punkta otrās daļas. Tādējādi tām it īpaši jārūpējas, lai to tiesību akti par tieslietu organizāciju neradītu regresu tiesiskuma vērtības ziņā, un jāatturas no tādu noteikumu pieņemšanas, kas apdraudētu tiesnešu neatkarību [18].

38. Šajā ziņā uzskatu, ja tiesu amatpersonu inspekcijas iestādes locekļu amata pilnvaru termiņš ir pagarināts, pamatojoties uz vispārējām interesēm nodrošināt nepieciešamo institucionālo nepārtrauktību, tas vien nav pietiekams iemesls secināt, ka ir pārkāpts minētais neatkarības

[16] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 11. maijs, *Inspecția Judiciară* (C-817/21, EU:C:2023:391, 48. un 49. punkts).

[17] Spriedums, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, 110. punkts).

[18] Spriedums, 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve) (C-204/21, EU:C:2023:442, 74. punkts).

princips [19], vēl jo vairāk tāpēc, ka šīs struktūras darbiniekiem nevis jāizšķir strīdi kā tiesnešiem, bet gan jāveic izmeklēšana un jārosina disciplinārlietu uzsākšana, līdz ar to viņiem nav obligāti jāatbilst visām neatkarības un objektivitātes prasībām, kas piemērojamas tiesnešiem [20].

39. Tomēr Inspekcijas locekļu amata pilnvaru pagarināšana pēc to termiņa beigām tāpēc, ka tika bloķēts vēlēšanu process, kurā ieceļ amatā nākamos locekļus, notika īpaša tiesiskā regulējuma kontekstā. Jāuzsver, ka ne vien (ne pagarināšanai principā, ne tās ilgumam [21]) nav nekāda juridiskā pamata, bet arī tas, ka galveno inspektoru un inspektorus var atkārtoti ievēlēt, "bet tikai uz diviem pilnvaru termiņiem pēc kārtas", un ka savu amata pienākumu izpildē viņi ir "pakļauti vienīgi likumam". Tādējādi šķiet, ka konstitucionālās struktūras locekļu amata pilnvaru termiņš, kura leģitimitāte izriet no sākotnējām vēlēšanām, kurās šīs amata pilnvaras tika piešķirtas uz noteiktu laiku, tiek pagarināts, pamatojoties tikai uz normatīvo regulējumu un tiesiskuma principa ievērošanu, kā arī nav paredzēta ne nepārtrauktība, līdz tiek novērsti traucēkļi, nedz arī šā amata pilnvaru termiņa tūlītēja atjaunošana. Turklāt tādējādi rosinātais jautājums par Inspekcijas leģitimitāti, kurā ir atsauce uz sabiedrības uzticēšanos šīs struktūras darbībai un tās lēmumu atzīšanu, ir īpaši nozīmīgs, ņemot vērā to, kādā veidā notiek vēršanās Inspekcijā, proti, tā var rīkoties pēc savas ierosmes, kā arī pēc "iedzīvotāju ierosmes" vai valsts iestāžu, "tostarp tiesnešu", ierosmes [22]. Šādos apstākļos Inspekcijas locekļu amata pilnvaru termiņa faktiska pagarināšana uz nenoteiktu laiku, manuprāt, var radīt pamatotas bažas, vai šīs struktūras pilnvaras un funkcijas netiek izmantotas kā instruments, lai izdarītu politisku spiedienu uz tiesu darbību vai īstenotu šīs darbības politisko kontroli [23].

40. Galu galā tieši iesniedzējtiesai būs jālemj par šo jautājumu pēc tam, kad tā būs veikusi tālab vajadzīgos vērtējumus. Proti, jāatgādina, ka LESD 267. pants Tiesai dod tiesības nevis piemērot Savienības tiesību normas konkrētā lietā, bet gan tikai lemt par Līgumu un Savienības iestāžu pieņemto tiesību aktu interpretāciju. Tomēr pastāvīgās judikatūras atziņa ir tāda, ka ar LESD 267. pantu ieviestās tiesu sadarbības ietvaros Tiesa, ņemot vērā lietas materiālus, var sniegt valsts tiesai norādes par Savienības tiesību interpretāciju, kas šai valsts tiesai var būt noderīgas, izvērtējot kādas Savienības tiesību normas sekas. Šajā ziņā iesniedzējtiesai būs jāizvērtē, kādus riskus rada Inspekcijas locekļu amata pilnvaru pagarināšana saistībā ar tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu neatkarības prasību, ņemot vērā pamatlietās piemērojamo tiesisko regulējumu gan pašu par sevi, gan valsts tiesisko un faktisko apstākļu kontekstā [24].

41. Attiecībā uz pamatlietās aplūkojamo tiesisko regulējumu [25] un ciktāl iesniedzējtiesa vaicā Tiesai par sekām, ko saistībā ar tiesnešu neatkarības prasību rada tas, ka Inspekcija turpina darbību pēc tās locekļu amata pilnvaru termiņa beigām, jāpārbauda, vai noteikumi, kas regulē šīs struktūras organizatorisko uzbūvi un darbību, ir izstrādāti tā, lai nevarētu radīt nekādas pamatotas šaubas par to, ka šīs struktūras pilnvaras un funkcijas tiek izmantotas kā instruments, lai izdarītu

[19] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 203. punkts). Jāuzsver, ka no lietas, kura taisīts nupat minētais spriedums, šīs pamatlietas atšķiras ar to, ka tajā runa bija par gluži vienkāršu aizstāšanu amatā *ad interim*, kas skaidri paredzēta piemērojamajos tiesību aktos, kuri noteic arī šīs aizstāšanas ilgumu, un iesniedzējtiesa nebija nedz norādījusi, nedz jautājusi par attiecīgā amata pilnvaru termiņa pagarinājuma ilguma ietekmi attiecībā uz tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu neatkarības un objektivitātes prasību.

[20] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 11. maijs, *Inspecţia Judiciară* (C-817/21, EU:C:2023:391, 55. punkts).

[21] Piemēram, jāatgādina, ka saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 5. pantu "tiesnesis turpina pildīt amata pienākumus, kamēr pēctecis viņu nomaina, izņemot gadījumus, uz kuriem attiecas 6. pants".

[22] Bulgārijas Konstitūcijas 132.a pants.

[23] Pēc analoģijas skat. spriedumus, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531, 78. punkts), kā arī 2023. gada 11. maijs, *Inspecţia Judiciară* (C-817/21, EU:C:2023:391, 57. punkts).

[24] Pēc analoģijas skat. spriedumu, 2023. gada 11. maijs, *Inspecţia Judiciară* (C-817/21, EU:C:2023:391, 58. un 59. punkts).

[25] Jāuzsver, ka gan Bulgārijas valdība, gan Inspekcija ir skaidri norādījušas, ka pamatlietās aplūkotais tiesiskais regulējums kopš Inspekcijas locekļu pilnvaru termiņa beigām nav mainījies.

politisku spiedienu uz tiesu darbību vai īstenotu šīs darbības politisko kontroli. Proti, šie noteikumi vispārīgi var tieši ietekmēt minētās struktūras praksi un tādējādi novērst vai, tieši pretēji, veicināt tādu disciplināro procedūru īstenošanu, kuru mērķis vai sekas ir vai nu spiediens uz personām, kurām ir pienākums spriest tiesu, vai šo personu darbības politiskā kontrole [26].

b) Par veidu, kā Inspekcijas locekļi tiek iecelti amatā, un par viņu pilnvarām

42. Pirmām kārtām, pušu starpā nav strīda par to, ka Inspekcijas locekļu iecelšanas amatā nosacījumi liecina par tiešu saikni ar likumdošanas varu, proti, šos locekļus ievēl parlamenta deputāti ar divu trešdaļu balsu vairākumu. Kvalificēts vairākums ir prasīts tālab, lai mazinātu iecelšanas amatā politizācijas un tādējādi Inspekcijas politizācijas risku tādā ziņā, ka šāds vairākums principā ir sasniedzams tad, ja tiek pārvarētas partiju intereses, un tādējādi saskaņoti izvēlētas profesionāli atzītas personas. Pragmatiskāka pieeja liek secināt, ka šāda mehānisms, kas paredzēts, lai garantētu valsts amatpersonu politisko neitralitāti, efektivitāte ir relatīva, jo tā ir atkarīga no katras valsts politiskā konteksta.

43. Šajā ziņā no Tiesas rīcībā esošās informācijas izriet, ka inspektoru iecelšana amatā apvienojumā ar viņu pilnvarām attiecībā uz tiesu varu raisa bažas gan Eiropas Padomes komisijai "Demokrātija caur tiesībām" (saukta "Venēcijas komisija"), gan Komisijai [27]. Pirmā no tām norāda, ka divu trešdaļu balsu vairākums Bulgārijas kontekstā bieži vien tiek panākts, pārdalot "kvotas" slepenās politiskās sarunās, kas liecina, ka katram inspektoram galu galā var būt kādas politiskas saistības attiecībā pret vienu vai otru partiju [28]. Komisija savukārt akcentē grūtības saistībā ar kandidātu atlases procedūru, savā ziņojumā par tiesiskumu Bulgārijā 2020. gadā uzsverot, ka pati Inspekcija ir iesniegusi priekšlikumu grozīt Likumu par tiesu varu, prasot, lai galvenā inspektora un inspektoru kandidatūras izvirzītu citas struktūras, piemēram, *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa, Bulgārija) vai *Varhoven administrativen sad* (Augstākā administratīvā tiesa, Bulgārija) plēnumi vai tiesu amatpersonu un profesionālo organizāciju kopsapulces, nevis Parlamenta locekļi [29]. Ziņojumā par 2023. gadu Komisija norāda, ka tādu likuma grozījumu pieņemšanā, kas ļautu uzlabot Inspekcijas darbību un novērst politiskās ietekmes risku, it īpaši nodrošinot tiesu struktūru iesaisti Inspekcijas locekļu atlasē, nav panākts nekāds progress.

44. Otrām kārtām, no Bulgārijas Konstitūcijas 132.a panta 6. punkta izriet, ka Inspekcijai – kura darbojas gan pamatojoties uz ziņojumiem, gan arī pēc savas ierosmes – objektīvi ir ļoti plašs uzdevumu apjoms [30]. Saistībā ar to, ka Bulgārijā pastāv vairāki tiesnešu uzraudzības mehānismi, Venēcijas komisija norāda, ka Inspekcijas pilnvaras ir noteiktas vispārīgi un neprecīzi un ka tās bieži vien pārklājas ar ATP pilnvarām, un tāpēc pastāv risks, ka šīs nupat minētās otrās iestādes

[26] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 11. maijs, *Inspecția Judiciară* (C-817/21, EU:C:2023:391, 50. un 51. punkts).

[27] Komisija savos apsvērumos vairākkārtīgi atsaucas uz saviem ikgadējiem ziņojumiem par tiesiskumu Bulgārijā, kā arī uz dažādiem Venēcijas komisijas atzinumiem.

[28] Venēcijas komisijas atzinums (CDL-AD(2017)018, 58. punkts). Venēcijas komisija arī precizē, ka kvalificēta vairākuma mehānisms ir neefektīvs, ja valdību veidojošajai partijai jau ir nepieciešamais balsu skaits, lai tā pati varētu nodrošināt šo vairākumu.

[29] Lai vairotu inspektoru politisko neitralitāti, savā atzinumā (CDL-AD (2017)018, 59. punkts) Venēcijas komisija iesaka piešķirt ATP palātām tiesības izvirzīt Parlamentam noteiktu skaitu kandidātu iecelšanai inspektora amatā.

[30] Kā savā atzinumā (CDL-AD (2017)018, 55. punkts) rezumē Venēcijas komisija, minētās struktūras kompetencē ir izvērtēt praktiski visus tiesu, prokuratūras, tiesnešu un prokuroru darbības aspektus, proti, iekšējo organizatorisko uzbūvi un darba kārtību, judikatūras saskaņotību, tiesu amatpersonu gan finansiālo, gan mantisko stāvokli, kā arī uzvedību privātajā dzīvē.

reālās pilnvaras piesavinās un pārņem Inspekcija. Tā uzsver, ka papildus izmeklēšanas pilnvarām Inspekcijai ir iespēja arī filtrēt disciplinārlietas, atstājot bez virzības "brīdinājumus", kas tai adresēti saistībā ar tiesneša vai prokurora iespējamu nepareizu rīcību [31].

c) Par ārējas ietekmes risku

45. Rodas jautājums par garantijām, kas iespējami ir paredzētas pamatlietās aplūkotajā tiesiskajā regulējumā, lai nodrošinātu Inspekcijas locekļu pasargātību no ārējiem faktoriem, it īpaši likumdošanas varas un izpildvaras tiešai vai netiešai ietekmei uz Inspekcijas locekļu lēmumiem. Kā jau tika norādīts, galvenais inspektors un inspektori, pildot savas funkcijas, ir "neatkarīgi un pakļauti vienīgi likumam" saskaņā ar Bulgārijas Konstitūcijas 132.a pantu. Konstatējams arī, ka Inspekcija pārbauda to tiesu varas budžeta projekta daļu, kas uz to attiecas, un iesniedz to ATP [32]. Bulgārijas valdība un Inspekcija vienprātīgi uzsver, ka nav nekāda juridiska mehānisma, kas ļautu kādai valsts varai, it īpaši likumdošanas varai, ieceļot kādu amatā, ietekmēt Inspekcijas darbības un, konkrētāk, tās darbības, kas vērstas uz tiesnešu mantiskā stāvokļa deklarāciju pārbaudi. Saskaņā ar Likuma par tiesu varu 57. pantu uzraudzību, kas paredzēta saskaņā ar ikgadējo programmu, veic darba grupas, kas tiek izvēlētas izlozes veidā, un attiecībā uz uzraudzību, kas veikta, pamatojoties uz ziņojumu, inspektoru un ekspertus, kas viņam palīdz, arī nosaka pēc nejaušības principa. Ja vien iesniedzējtiesas veicamajā pārbaudē neizrādīsies citādi, ir redzams, ka Bulgārijas konstitucionālajā iekārtā Inspekcijai ir zināma organizatoriska, funkcionāla un finansiāla autonomija, kas ļauj novērst tiešu vai netiešu politisku ietekmi uz tās locekļiem.

46. Tomēr jāteic: iesniedzējtiesas nolēmumos sniegtās ziņas liecina, ka Inspekcijas locekļus var atcelt no amata [33]. Venēcijas komisijas atzinumā (CDL-AD(2017)018, 58.–60. punkts) ir norādīts, ka valsts tiesiskais regulējums paredz, ka inspektorus, līdzīgi kā tiesnešus, var atcelt no amata pirms pilnvaru termiņa beigām par "nopietniem pārkāpumiem vai par oficiālo pienākumu sistemātisku nepildīšanu, kā arī par darbībām, kas grauj tiesu varas prestižu". Atcelšanu no amata var ierosināt viena piektdaļa Bulgārijas Nacionālās asamblejas deputātu vai ATP plēnums. Lai arī šo tiesisko regulējumu var saprast tādējādi, ka galīgo lēmumu pieņem Bulgārijas Nacionālā asambleja, Venēcijas komisija uzskata, ka šī padome ir tā, kurai jābūt tiesīgai pieņemt šādu lēmumu [34].

[31] Venēcijas komisijas atzinums (CDL-AD(2017)018, 54., 61.–66. punkts). Tajā ir paskaidrots, ka ATP veiktie vērtējumi un Inspekcijas veiktās pārbaudes attiecas gandrīz uz vieniem un tiem pašiem aspektiem un neveido vienu secīgu procedūru. Pārbaudes, vērtējumi un disciplinārās procedūras savstarpēji pārklājas, un tāpēc būtu jāveic leģislatīvas izmaiņas, lai Inspekcijas pilnvaras neuzurpētu ATP konstitucionālo mandātu.

[32] Likuma par tiesu varu 54. pants.

[33] Bulgārijas Konstitūcijas 132.a panta 10. punkts.

[34] Spriedumā, 2020. gada 16. jūlijs, *Governo della Repubblica italiana* (Itālijas miertiesnešu statuss) (C-658/18, EU:C:2020:572, 48. un 49. punkts), Tiesa atzina, ka atbilstoši neatceļamības principam, kura būtiskā nozīme jāuzsver, tiesnešiem tostarp jāpaliek amatā līdz brīdim, kad viņi sasniedz obligāto pensionēšanās vecumu, vai līdz savu pilnvaru termiņa beigām, ja tās ir piešķirtas uz noteiktu laiku. No minētā principa, lai arī tas nav gluži absolūts, izņēmumi var būt tikai ar nosacījumu, ka tie ir pamatoti ar attaisnojošiem un primāriem iemesliem, ievērojot samērīguma principu. Tā arī atzina, ka neatceļamības garantijai tātad ir nepieciešams, lai gadījumi, kuros tiesas locekļus var atcelt no amata, būtu noteikti īpašos tiesību aktos, skaidrās tiesību normās, kas sniedz garantijas, kuras pārsniedz nelikumīgas atcelšanas no amata gadījumā piemērojamajos vispārīgajos administratīvo tiesību un darba tiesību noteikumos paredzētās garantijas. Lai arī atsaukties uz neatceļamības principu šajā gadījumā nav iespējams, šo argumentu tomēr varētu attiecināt uz tādas konstitucionālās struktūras locekļiem, kuras darbība ir saistīta ar tiesu varas īstenošanu un neietekmējamību.

d) Par pilnvaru ļaunprātīgas izmantošanas risku

47. Jāņem vērā garantijas, kas iespējami ir paredzētas pamatlietās aplūkotajā tiesiskajā regulējumā, lai novērstu, ka Inspekcijas locekļi sāk vai turpina ļaunprātīgi izmantot pilnvaras [35]. Šajā ziņā iepriekšējais secinājums par to, ka Inspekcijai piemīt zināma institucionālā autonomija, lai arī cik pozitīva tā būtu saistībā ar pasargāšanu no tiešas vai netiešas ietekmes, prasa, lai šīs struktūras darbības tiktu reglamentētas, ņemot vērā šīs struktūras veidu, uzdevumu apjomu un pilnvaras.

48. No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka saskaņā ar pamatlietās aplūkoto tiesisko regulējumu Inspekcijai ir pienākums nodrošināt pārskatāmību [36] un konkrētāk attiecībā uz tiesnešu mantiskā stāvokļa uzraudzības darbību, ir redzams – ja vien iesniedzējtiesas veicamajās pārbaudēs neizrādīsies citādi –, ka šīs darbības veikšanu reglamentē vairākas tiesību normas. Valsts tiesiskais regulējums noteic, ka Inspekcijai savā tīmekļvietnē jāpublisko visu tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu deklarācijas, kā arī to personu saraksts, kas noteiktajos termiņos nav iesniegušas savu deklarāciju, un šis saraksts jāizņem no vietnes, kad beidzas kalendārais gads, uz kuru tas attiecas [37]. Par neietekmējamības un iespējamo interešu konfliktu esamības uzraudzību jāteic, ka tiesnešu mantiskā stāvokļa deklarāciju pārbaudes procedūrai ir noteikts sešu mēnešu termiņš. Inspekcijai patiešām ir pilnvaras lūgt kompetentajai tiesai banku noslēpuma izpaušanu, lai iegūtu informāciju par tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu mantu un darījumiem ar bankas kontiem, taču tās izmantojamas gadījumā, ja šie tiesneši, prokurori un izmeklētājtiesnešii ir atteikuši piekļuvi saviem datiem, un likums skaidri noteic, ka pārbaudi veic, salīdzinot deklarētos faktus ar iegūto informāciju [38].

49. Tomēr Venēcijas komisija, pirmkārt, ir paudusi nožēlu, ka tiesiskajā regulējumā nav pietiekami precizētas Inspekcijas pilnvaras un uzraudzības kārtība, kā rezultātā, kā tas tika konstatēts, Inspekcijas un ATP kompetences savstarpēji pārklājas, un otrkārt, ieteikusi, ka inspektoru pilnvaras veikt izmeklēšanu nedrīkst būt neierobežotas, un neatkarīgai iestādei, piemēram, ATP, tās jāuzrauga [39]. Tā konkrēti uzsvēra galvenā inspektora svarīgo lomu, jo viņš pieņem lēmumu par pārbaudes procedūras uzsākšanu un sniedz vispārējus organizatoriskus un metodoloģiskus norādījumus attiecībā uz Inspekcijas darbību, proti, tās ir pilnvaras pieņemt vispārējus noteikumus, ko Venēcijas komisija iesaka nodot kādai citai iestādei. Ir uzsvērts, ka galvenajam inspektoram, pamatojoties uz fizisku personu sūdzībām par tiesnešiem, ir tiesības uzdot veikt ārkārtas pārbaudes, kas tiek veiktas papildus ikgadējās programmās plānotajām, un noteikt pārbaudes priekšmetu un termiņus. Turklāt galvenais inspektors var "kontrolēt inspektoru darbību" konkrētā gadījumā, un, šķiet – bet iesniedzējtiesai tas jāpārbauda –, ka viņš ir pārsūdzības instance attiecībā uz inspektoriem un viņam ir pilnvaras atcelt vai grozīt "pārbaudes ziņojumus", ja tiesnesis, attiecībā uz kuru tiek veikta uzraudzība, viņam ir iesniedzis iebildumus [40].

50. Šajā ziņā jāatgādina, ka nozīmīgu pilnvaru koncentrēta piešķiršana tādas struktūras vadītājam, kuras kompetencē ir veikt izmeklēšanu un piedalīties disciplinārlietas izskatīšanā – ņemot vērā, ka šīs pilnvaras praktiski sniedz plašu rīcības brīvību uzsākt disciplinārlietas pret tiesnešiem vai tās

35 Pēc analoģijas skat. spriedumu, 2023. gada 11. maijs, *Inspecția Judiciară* (C-817/21, EU:C:2023:391, 60. punkts).

36 Šai struktūrai ir pienākums katru gadu sagatavot darbības pārskatu, ko tā iesniedz ATP plēnumā, un publiskot informāciju par savu darbību, proti, tai jāpublicē ikgadējais darbības pārskats savā tīmekļvietnē (Bulgārijas Konstitūcijas 132.a panta 8. un 9. punkts un Likuma par tiesu varu 54. panta 12. un 14. punkts).

37 Likuma par tiesu varu 175.c pants.

38 Likuma par tiesu varu 175.e panta 6. punkts un 175.f panta 1. punkts. Šādi iegūtā informācija, pēc Inspekcijas teiktā, nav publiskojama un tās locekļiem turklāt ir pienākums ievērot konfidencialitāti, pamatojoties uz Personas datu aizsardzības likuma 20. pantu.

39 Venēcijas komisijas atzinums (CDL-AD(2017)018 61.–72. punkts).

40 Venēcijas komisijas atzinums (CDL-AD(2017)018 69., 70. un 73. punkts).

neuzsākt, atstājot brīdinājumus bez virzības – var atvieglot šai atbildīgajai personai disciplināro pasākumu izmantošanu pret tiesnešiem ar nolūku ietekmēt viņu darbību. Līdz ar to tiesiskais regulējums, ar kuru šīs struktūras vadītājam ir piešķirtas tādas pilnvaras, kādas tiek piešķirtas galvenajam inspektoram ar pamatlietās aplūkojamo tiesisko regulējumu, tiesību subjektiem var radīt pamatotas šaubas par šīs struktūras pilnvaru un funkciju izmantošanu kā instrumentu spiediena izdarīšanai uz tiesas spriešanas darbību vai šīs darbības politisku kontroli [41].

51. Lai noteiktu Inspekcijas darbības robežas, jāpārbauda, vai pastāv iespējamas garantijas attiecīgo tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu efektīvai tiesību aizsardzībai tiesā. Jākonstatē, ka pamatlietās aplūkojamā banku noslēpuma izpaušanas procedūra nav balstīta uz sacīkstes principu, ka kompetentās tiesas īstenotā uzraudzība ir labākajā gadījumā ierobežota un ka tās lēmums nav pārsūdzams [42]. Tomēr var konstatēt, ka iesniedzējtiesas nolēmumos ir sniegta atsauce uz Likuma par tiesu varu 175.h pantu, kas paredz iespēju attiecīgajām personām sniegt rakstiskus paskaidrojumus un pierādījumus tad, kad Inspekcija pēc bankas kontu datu un datu par bankas kontos veiktajiem līdzekļu pārskaitījumiem paziņošanas veic deklarēto faktu pārbaudi. Venēcijas komisija norāda, ka pārbaudes rezultātus noformē rakstiski un iesniedz attiecīgajam tiesnesim, kurš var iesniegt iebildumus galvenajam inspektoram, kuram ir pienākums sniegt motivētu atbildi [43].

e) Par Inspekcijas praksi

52. Iesniedzējtiesai ir arī pamats ņemt vērā veidu, kādā minētā struktūra pilda savu konstitucionālo uzdevumu, kā arī veidu, kādā tā īsteno savas dažādās kompetences, it īpaši vai pēc tās locekļu pilnvaru termiņa beigām tās tiek īstenotas veidā, kas varētu radīt šaubas par tās neatkarību no likumdošanas varas un izpildvaras [44].

53. No lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka vienīgais starpgadījums, ko iesniedzējtiesa norāda saistībā ar Inspekcijas darbībām, ir tas, ka 2019. gadā Inspekcijas tīmekļvietnē tika prettiesiski publiskoti vairāku tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu personas dati; un par šo publiskošanu šai struktūrai tika piemērots naudas sods. Nerunājot jau par to, ka šis notikums iestājies pirms attiecīgo pilnvaru pagarināšanas, tas nav uzskatāms par piemēru, kas liecinātu par tiešu vai netiešu izpildvaras vai likumdošanas varas ārējo ietekmi vai Inspekcijas locekļu uzsāktu vai turpinātu savu pilnvaru ļaunprātīgu izmantošanu, kuras mērķis vai sekas ir spiediens uz personām, kurām ir pienākums spriest tiesu, vai šo personu darbības politiskā kontrole. Proti, kā norāda iesniedzējtiesa, inkriminētā publiskošana ir veikta kāda Inspekcijas darbinieka – kas nav ne galvenais inspektors, ne inspektors – neizdarības dēļ, viņam pirms publiskošanas neveicot datu anonimizēšanu; un tāpēc šis darbinieks vēlāk tika atlaists.

f) Par amata pilnvaru pagarinājuma ilgumu

54. Kā viens no tiesisko un faktisko apstākļu konteksta faktoriem, kas iesniedzējtiesai jāņem vērā, ir amata pilnvaru termiņa pagarinājuma ilgums, kas šajā gadījumā ir vairāk nekā trīs gadi līdz brīdim, kad notikusi vēršanās minētajā tiesā. Šajā ziņā, atbildot uz iesniedzējtiesas apgalvojumu, ka Inspekcija turpina pildīt savas funkcijas "nenoteiktu laiku", Bulgārijas valdība un Inspekcija

[41] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 11. maijs, *Inspecția Judiciară* (C-817/21, EU:C:2023:391, 56. un 57. punkts).

[42] Kredītiestāžu likuma 62. panta 7. punkts.

[43] Venēcijas komisijas atzinums (CDL-AD(2017)018, 73. punkts).

[44] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 144. punkts).

atgādināja, ka *Konstitutsionen sad* (Konstitucionālā tiesa) 2022. gada spriedumā skaidri norādījusi, ka tās funkciju pildīšanas ilgums ir atkarīgs no tā, kad nākotnē iestāsies droši sagaidāms notikums, proti, kad "Nacionālā asambleja ievēlēs galveno inspektoru un inspektorus".

55. Pušu starpā nav strīda par to, ka Inspekcijas locekļi turpina pildīt savas funkcijas pēc amata pilnvaru termiņa beigām tāpēc, ka Nacionālā asambleja 2020. gadā nebija spējīga ievēlēt nākamos locekļus. Taču Tiesai iesniegtajos lietas materiālos nekas neļauj domāt, ka šī situācija tuvākā vai tālākā nākotnē tiks novērsta. Papildus tam, ka nav nekāda juridiska atbloķēšanas mehānisma, kas būtu prasītā kvalificētā vairākuma mazināšana vai amatā iecelšanas kompetences nodošana neitrālai institūcijai, zīmīgi ir tas, ka ir vismaz piecas citas neatkarīgas uzraudzības iestādes, kas arī darbojas, pamatojoties uz amata pilnvarām pēc šo pilnvaru termiņa beigām [45]. Tādējādi – ja vien iesniedzējtiesas veicamajā pārbaudē neizrādīsies citādi – ir redzams, ka inspektoru funkciju pildīšanas ilgums pēc amata pilnvaru termiņa beigām ir atkarīgs no tāda notikuma iestāšanās nākotnē, kura datums nav zināms, tādējādi šo pilnvaru termiņa pagarinājumu var kvalificēt kā tādu, kas veikts uz nenoteiktu laiku. Inspekcijas darbības apturēšana uz nenoteiktu laiku tāpēc, ka ir bloķēts amatā iecelšanas process, neapšaubāmi raisa bažas, taču tik pat lielas bažas raisa arī tās locekļu amata pilnvaru pagarināšanu uz nenoteiktu laiku.

56. Proti, man šķiet, ka minētās pamatotās bažas par kandidātu atlasi inspektoru amatam, par ieinteresēto personu amatā iecelšanas metodi, par viņu iespējamo atcelšanu ar vienas piektdaļas parlamenta deputātu balsu vairākumu, par Inspekcijas un ATP kompetenču savstarpējo pārklāšanos tā iemesla dēļ, ka piemērojamais tiesiskais regulējums ir nepietiekami konkrēts, un par galvenā inspektora pilnvaru apjomu, vēl vairāk pastiprina apstāklis, ka Inspekcijas locekļi turpina darboties, pamatojoties uz amata pilnvaru termiņu, kurš beidzies jau 2020. gada janvārī vai februārī [46]. Lai arī Tiesai iesniegtajos lietas materiālos nav konkrēta piemēra, kas liecinātu par tādu pārbaudi vai disciplinārās procedūras ierosinājumu, kas raisītu bažas par ārēju ietekmi vai par Inspekcijas pilnvaru ļaunprātīgu izmantošanu, apstāklis, ka šī struktūra turpina darbību bez precīza un noteikta laika ierobežojuma, tikai vairo šāda notikuma iestāšanās risku [47].

57. Nerunājot jau par nenoteiktību, kas saistīta ar Inspekcijas locekļu individuālo situāciju, ieinteresēto personu pilnvaru pagarināšana *a priori* uz nenoteiktu laiku, neizrādot pienācīgus centienus īsā laikā novērst šīs struktūras sastāva atjaunošanas procesa bloķēšanu, rezultātā rada situāciju, ka konstitucionālajam mehānismam, kas regulē šo struktūru, nav nekādas nozīmes, un attiecībā uz Inspekcijas sastāvu un darbību tiesību subjektiem rada pamatotas šaubas par šīs struktūras pasargātību no jebkādas ārējās ietekmes, it īpaši saistībā ar likumdošanas varas tiešu vai netiešu ietekmi, kā arī par Inspekcijas neitralitāti attiecībā uz izvērtējamajām interesēm, un tādējādi var izraisīt to, ka minētā struktūra netiek uztverta kā neatkarīga vai objektīva, līdz ar to

[45] Skat. Komisijas ziņojumu par tiesiskumu Bulgārijā 2022. un 2023. gadā. Interesanti atzīmēt, ka līdzīga situācija bija ar iepriekšējo galveno inspektoru, kura pilnvaras faktiski tika pagarinātas uz diviem gadiem, un atgādināt, ka leģislatīvi vai konstitucionāli grozījumi attiecībā uz Inspekcijas sastāva grozījumiem ir palikuši tikai apspriežu posmā.

[46] To būtībā norāda Komisija ziņojumā par tiesiskumu Bulgārijā 2022. gadā, šo konstatējumu sasaistot ar konstatējumu, ka pieaug bažas par ATP darbību un sastāvu, tostarp saistībā ar disciplinārajām procedūrām.

[47] 2014. gada 8. aprīļa spriedumā Komisija/Ungārija (C-288/12, EU:C:2014:237, 52. un 53. punkts) saistībā ar valsts tiesisko regulējumu, ar kuru priekšlaicīgi tika izbeigts datu aizsardzības uzraudzības iestādes vadītāja pilnvaru termiņš, Tiesa atzina, ka ar darbības neatkarību vien nepietiek, lai uzraudzības iestādes pasargātu no jebkādas ārējas ietekmes, un iespēja vien, ka valsts pārraudzības iestādes var īstenot politisku ietekmi pār uzraudzības iestāžu lēmumiem, ir pietiekama, lai radītu šķēršļus neatkarīgai šo uzraudzības iestāžu pienākumu izpildei.

apdraudot minēto subjektu paļāvību, kāda tiesai jārada tiesību subjektos demokrātiskā sabiedrībā [48]. Tādā situācijā Inspekcija nevar tikt uzskatīta par spējīgu darboties, jebkuros apstākļos nepastāvot nekādām aizdomām par neobjektivitāti [49].

58. Manuprāt, tādas struktūras kā Inspekcija locekļu amata pilnvaru pagarināšana ir pieļaujama tikai izņēmuma un pagaidu kārtā, un tas nozīmē vajadzību pēc iespējas ātrāk atgriezties normalitātē; tāpēc tā ir grūti salāgojama ar nepārtrauktības principa stingru piemērošanu, kuras rezultātā nedrīkst būt iespēja amata pilnvaru, kurām beidzies termiņš un šajā gadījumā nav tūlītēji atjaunojams, pagarināt bezgalīgi, jo šādi tiktu pārkāpts samērīguma princips. Pierādams Inspekcijas locekļu amata pilnvaru pagarinājums par vairāk nekā trim gadiem bez jebkādām pamatotām izredzēm īsā laikā atbloķēt amatā iecelšanas procesu nav ārkārtas un pagaidu pasākums. Visbeidzot jāpiebilst, ka funkcionāls *status quo* nebūt neliek atbildīgi rīkoties nolaidīgajai politiskajai varai, kura iespējami vēlas saglabāt amatā personas ar saderīgām politiskām simpātijām un izvairīties no tā, ka Inspekcijas locekļu sastāvs tiek atjaunots, pamatojoties uz atvērtāku kandidātu atlases metodi.

59. Ņemot vērā izklāstītos apsvērumus, uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir atbildams, ka LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, jāinterpretē tādējādi, ka tai pretrunā ir tiesiskais regulējums – atbilstoši tam, kā tas interpretēts valsts judikatūrā –, saskaņā ar kuru struktūras locekļi, kurus Parlaments ir ievēlējis uz noteiktu un secīgi neatjaunojamu amata pilnvaru termiņu un kuri ir pilnvaroti uzraudzīt tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu darbību un neietekmējamību, kā arī rosināt uzsākt disciplināras procedūras attiecībā uz tiesnešiem, prokuroriem un izmeklētājtiesnešiem, drīkst faktiski nenoteiktu laiku turpināt pildīt savas funkcijas pēc pilnvaru termiņa beigām, apstākļos, kad nav izrādīti pienācīgi centieni īsā laikā novērst šīs struktūras locekļu sastāva atjaunošanas procesa bloķēšanu, ja šis tiesiskais regulējums nav veidots tā, lai tas tiesību subjektiem nevarētu radīt nekādas pamatotas aizdomas par to, ka šīs iestādes pilnvaras un funkcijas tiek izmantotas kā instruments spiediena izdarīšanai uz šo tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu darbību vai šīs darbības politiskajai kontrolei.

B. Par trešo prejudiciālo jautājumu

60. Ar trešo prejudiciālo jautājumu Tiesai tiek lūgts noteikt, vai tiesa, kas atļauj valsts iestādei piekļuvi personas datiem saistībā ar tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu, kā arī viņu ģimenes locekļu bankas kontu atlikumiem, nosaka šo datu apstrādes līdzekļus vai nolūku un tāpēc ir kvalificējama kā "pārzinis" VDAR 4. panta 7. punkta izpratnē.

61. Lai atbildētu uz vaicāto, jāieskicē pamatlietās aplūkotās personas datu "apstrādes" darbības aprises un šī darbība jāsituē [50].

[48] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 153. punkts).

[49] Pēc analoģijas skat. spriedumu, 2014. gada 8. aprīlis, Komisija/Ungārija (C-288/12, EU:C:2014:237, 55. punkts).

[50] Jānorāda, ka, lai varētu runāt par jēdzienu "pārzinis", jābūt personas datu "apstrādei". Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 11. janvāris, *État belge* (Oficiālā laikrakstā apstrādāti dati) (C-231/22, EU:C:2024:7, 26. punkts).

62. Tālab jāuzsver, ka jēdzienā "apstrāde" ietilpst jebkura ar personas datiem vai personas datu kopumiem veikta darbība, ko veic ar vai bez automatizētiem līdzekļiem, kā, piemēram, "vākšana", "aplūkošana", "izmantošana", "izpaušana, nosūtot, izplatot vai citādi darot tos pieejamus". Turklāt personas datu apstrādi var veidot viena vai vairākas darbības, no kurām katra ir saistīta ar kādu no dažādiem posmiem, ko var ietvert personas datu apstrāde [51].

63. No lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka tiesu iestāde atļauj bankai sniegt Inspekcijai informāciju par tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu, kā arī viņu ģimenes locekļu kontiem un noguldījumiem. Šo bankas saglabāto informāciju Inspekcija pēc tam ievāc, aplūko un izmanto, lai atklātu iespējamu interešu konfliktu. No tā izriet, ka tiesu iestādes atļautā informācijas, uz kuru attiecas banku noslēpums, izpaušana ir uzskatāma par apstrādes darbību, kas ir daļa no procesa, kurā ir vairāki posmi, kuros secīgi iesaistītas banka, tiesu iestāde un Inspekcija.

64. Tātad jānoskaidro, vai tiesa, kas atļauj šo izpaušanu, ir kvalificējama kā "pārzinis" VDAR 4. panta 7. punkta izpratnē.

65. Šajā ziņā jāatgādina, ka VDAR mērķis – kā izriet no tās 1. panta un 1. un 10. apsvēruma – citastarp ir nodrošināt fizisko personu pamattiesību un pamatbrīvību augsta līmeņa aizsardzību, it īpaši aizsargājot viņu tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību saistībā ar personas datu apstrādi, kas nostiprinātas Hartas 8. panta 1. punktā un LESD 16. panta 1. punktā. Tālab jēdzienu "pārzinis" Savienības likumdevējs ir definējis plaši [52], lai nodrošinātu datu subjektu efektīvu un pilnīgu aizsardzību [53].

66. Jēdziens "pārzinis" ir nesaraujami saistīts ar kontroli, ko fiziska vai juridiska persona īsteno attiecībā uz personas datu apstrādi [54]. Konkrētāk, VDAR 4. panta 7. punktā "pārzinis" ir definēts kā fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kas viena pati vai kopīgi ar citām nosaka personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus [55]. Šajā pantā arī ir teikts, ka, ja apstrādes nolūkus un līdzekļus nosaka ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, pārzini vai tā iecelšanas konkrētos kritērijus var paredzēt šajos tiesību aktos.

67. No šā panta formulējuma izriet, ka pārzinis ir identificējams ar divām metodēm. Proti, jāizpēta, vai juridiska persona vai noteikta struktūra viena pati vai kopā ar citiem nosaka attiecīgās apstrādes nolūkus un līdzekļus vai arī tie ir noteikti valsts tiesību aktos.

[51] Spriedums, 2019. gada 29. jūlijs, *Fashion ID* (C-40/17, EU:C:2019:629, 72. punkts). Pilnības labad jānorāda, ka minētajā spriedumā tiek interpretēts jēdziens "apstrāde" atbilstoši tā definīcijai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV 1995, L 281, 31. lpp.) 2. panta b) punktā. Lai arī šī direktīva vairs nav spēkā un ir aizstāta ar VDAR, Tiesas veiktā interpretācija ir nozīmīga arī VDAR piemērošanas kontekstā. Proti, šā jēdziena definīcija abos šajos tiesību aktos ir palikusi identiska, ja neskaita nesvarīgas formālas izmaiņas.

[52] Spriedums, 2022. gada 24. februāris, Valsts ieņēmumu dienests (Personas datu apstrāde nodokļu administrēšanas vajadzībām) (C-175/20, EU:C:2022:124, 35. punkts).

[53] Spriedums, 2024. gada 7. marts, *IAB Europe* (C-604/22, EU:C:2024:214, 53.–55. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

[54] Šajā jautājumā skat. 2021. gada 7. jūlijā pieņemtās [Pamatnostādnes 7/2020] par pārziņa un apstrādātāja jēdzieniem VDAR, kas pieejamas tīmekļvietnē edpb_guidelines_202007_controllerprocessor_final_lv.pdf (europa.eu), kuru 20. punktā ir teikts, ka "pārziņa jēdzien[s] [..] norāda uz pārziņa *ietekmi* uz apstrādi, *izmantojot viņa lēmumu pieņemšanas pilnvaras*. Pārzinis ir struktūra, kas *pieņem lēmumus* par noteiktiem apstrādes pamatelementiem."

[55] Termins "nolūki" norāda, "kāpēc" tiek veikta personas datu apstrāde, proti, šīs apstrādes motīvus un mērķus. Termins "līdzekļi" norāda, "kā" tiek veikta apstrāde, proti, kādā veidā tā veikta. Apstrādes līdzekļi ietver tādus apstrādes tehniskos un organizatoriskos aspektus kā, piemēram, personas datu glabāšana, piekļuve tiem un to glabāšanas ilgums. Šajā jautājumā skat. Bygrave, L. A. un Tosoni, L., "Article 4(7). Controller", no Kuner, C., Bygrave, L. A., Docksey, C. un Drechsler, L. (red.), *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*, Oxford University Press, Oksforda, 2020, 150. lpp.

68. Ja apstrādes nolūki un līdzekļi ir noteikti valsts tiesību aktos, saskaņā ar jaunāko judikatūru būtu jānoskaidro, vai šajos tiesību aktos ir noteikts pārzinis vai paredzēti konkrēti kritēriji, kas piemērojami viņa noteikšanai. Šis pārzinis valsts tiesībās var būt noteikts ne tikai tieši, bet arī netieši. Pēdējā minētajā gadījumā tomēr tiek prasīts, lai šis statuss pietiekami skaidri izrietētu no attiecīgajai personai vai iestādei piešķirtās lomas, uzdevuma un pilnvarām [56].

69. Šajā gadījumā no lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka saskaņā ar Bulgārijas Konstitūcijas 132.a panta 6. punktu Inspekcijai ir pienākums tostarp uzraudzīt tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu neietekmējamību un interešu konfliktus. Tālab tā saskaņā ar Likumu par tiesu varu [57] pārbauda mantiskā stāvokļa un interešu deklarācijas, ko tiesnešiem, prokuroriem un izmeklētājtiesnešiem ir pienākums tai iesniegt. Inspekcija publisko šīs deklarācijas savā tīmekļvietnē un saglabā elektroniskā publiskajā reģistrā [58]. Turklāt no Personas datu aizsardzības likuma 20. panta izriet, ka Inspekcijas locekļi nedrīkst izpaust ar likumu aizsargātu slepenu informāciju, ko tie ieguvuši savas darbības gaitā.

70. Lai pildītu savus uzdevumus, Inspekcija var panākt, lai bankas iestāde tai sniedz informāciju par tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu, kā arī viņu ģimenes locekļu kontiem un noguldījumiem. Šajā kontekstā iekļaujas iesniedzējtiesā notiekošā procedūra. Proti, ja attiecīgās personas nav devušas piekrišanu šai izpaušanai, Inspekcija, piemērojot Likuma par tiesu varu 175.e panta 6. punktu un Kredītiestāžu likuma 62. panta 6. punktu, var pieprasīt *Rayonen sad* (rajona tiesa) izdot rīkojumu bankai izpaust datus, uz kuriem attiecas banku noslēpums.

71. Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 62. panta 7. punktu šī tiesa vēlākais 24 stundu laikā pēc šāda pieprasījuma saņemšanas pieņem lēmumu, precizējot, par kādu laikposmu ir sniedzamas ziņas, uz kurām attiecas banku noslēpums. No informācijas, ko sniegusi iesniedzējtiesa [59], kā arī no Bulgārijas valdības iesniegtajiem apsvērumiem [60] izriet, ka *Rayonen sad* (rajona tiesa) ir tikai jāpārbauda, pirmkārt, vai pieprasījumu ir iesniegusi valsts iestāde vai valsts struktūra, kas paredzēta Kredītiestāžu likuma 62. panta 6. punktā, un, otrkārt, vai personām, attiecībā uz kuru kontiem ir iesniegts pieprasījums izpaust banku noslēpumu, ir deklarēšanas pienākums Likuma par tiesu varu izpratnē.

72. No izklāstītā izriet, ka saskaņā ar Bulgārijas tiesībās noteikto procedūru *Rayonen sad* (rajona tiesa), kā uzsver iesniedzējtiesa, tikai formāli pārbauda Inspekcijas iesniegtos pieprasījumus izpaust informāciju, uz kuru attiecas banku noslēpums.

73. Šajā ziņā jāteic, ka šai tiesai, kura skata lietu pēc Inspekcijas ierosmes, par šiem pieprasījumiem jāpieņem nolēmums pavisam īsā laikā un bez iespējas izvērtēt ne to, vai datu izpaušana atbilst mērķim atklāt interešu konfliktus, ne arī to, kādā veidā šie dati tiek nodoti Inspekcijas rīcībā un kā tā tos pēc tam varētu izmantot. Turklāt šo informāciju banka nodod tieši Inspekcijai, kurai jānodrošina tās konfidencialitāte. Minētā iestāde pārbauda tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu, kā arī viņu ģimenes locekļu kontus, lai pārbaudītu viņu mantiskā stāvokļa

[56] Spriedums, 2024. gada 11. janvāris, *État belge* (Oficiālā laikrakstā apstrādāti dati) (C-231/22, EU:C:2024:7, 29. un 30. punkts). Skat. arī 2021. gada 7. jūlijā pieņemtās [Pamatnostādnes 7/2020] par pārziņa un apstrādātāja jēdzieniem VDAR, kuru 24. punktā ir teikts, ka "biežāk tiesību akti nevis tiešā veidā ieceļ pārzini vai nosaka tā iecelšanas kritērijus, bet gan paredz kādam uzdevumu vai uzliek par pienākumu vākt un apstrādāt noteiktus datus. Šādos gadījumos apstrādes nolūku bieži vien nosaka tiesību akts. Pārzinis parasti ir tas, kurš tiesību aktā ir izraudzīts šī nolūka, šī publiskā uzdevuma izpildei."

[57] Skat. Likuma par tiesu varu 54. panta 1. punkta 8. apakšpunktu, 175.a panta 1. punktu un 175.b panta 4. punktu.

[58] Šie noteikumi ir rodami Likuma par tiesu varu 175.c panta 6. punktā un 175.d panta 1. punktā.

[59] Skat. lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-332/23 63. punktu.

[60] Skat. minēto apsvērumu 26. punktu.

sastāvu un saskaņā ar Bulgārijas Konstitūcijā tai uzticēto uzdevumu uzraudzītu tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu neietekmējamību, kā arī pārbaudītu, vai pastāv iespējami interešu konflikti.

74. No tā secinu, ka tiesai nav pilnvaru noteikt, kādā nolūkā un ar kādiem līdzekļiem tiek apstrādāti personas dati, uz kuriem attiecas banku noslēpums.

75. Turpretim ir skaidrs, ka Bulgārijas tiesībās vismaz netieši ir noteikti šo datu apstrādes nolūki un līdzekļi un Inspekcija ir iecelta par pārzini VDAR 4. panta 7. punkta izpratnē.

76. Tādējādi no tā, kā tiek noteikti šīs apstrādes nolūki un līdzekļi, izriet, ka tiesai – kas atļauj sniegt šo informāciju Inspekcijai –, ņemot vērā šai tiesai valsts tiesībās noteiktās funkcijas, uzdevumu un pilnvaras, Bulgārijas likumdevējs nav uzticējis būt par pārzini. Turklāt man šķiet, ka tas vien, ka minēto informāciju drīkst sniegt, pamatojoties uz tiesas piešķirtu atļauju, nav pietiekami, lai šo tiesu kvalificētu kā šo datu "pārzini". Proti, no iepriekš minētā izriet, ka šīs atļaujas vienīgais mērķis ir atļaut Inspekcijai apstrādāt tai bankas izpaustos personas datus tādiem nolūkiem un ar tādiem līdzekļiem, kas noteikti Bulgārijas tiesību aktos.

77. Ņemot to visu vērā, man šķiet, ka tiesa – kas piešķir valsts iestādei atļauju iepazīties ar tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu, kā arī viņu ģimenes locekļu bankas kontu atlikumiem, pamatojoties tikai uz to, ka tā ir iepriekš pārbaudījusi, ka attiecīgo pieprasījumu ir iesniegusi šāda valsts iestāde un ka tas attiecas uz personām, kurām ir pienākums deklarēt savu mantisko stāvokli –, ņemot vērā funkciju, uzdevumus un pilnvaras, kas šai tiesai noteikti valsts tiesībās, nav kvalificējama par šo personas datu pārzini VDAR 4. panta 7. punkta izpratnē.

C. Par sesto prejudiciālo jautājumu

78. Sestais prejudiciālais jautājums ir uzdots neatkarīgi no tā, kādu atbildi Tiesa sniegs uz trešo un ceturto jautājumu. Iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai VDAR 79. panta 1. punkts, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, uzliek pienākumu tiesu iestādei – kas pieņem lēmumu par valsts iestādes iesniegtu personas datu izpaušanas pieprasījumu – pēc savas ierosmes nodrošināt tiesisko aizsardzību personām, kuru dati tiek izpausti, prasot šai valsts iestādei sniegt tai informāciju par drošības pasākumiem, kas veikti saskaņā ar VDAR 33. panta 3. punkta d) apakšpunktu, un šo pasākumu efektīvu īstenošanu, ja ir zināms, ka šī iestāde agrāk bija izdarījusi personas datu aizsardzības pārkāpumus.

79. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka tajā notiekošā procedūra nav balstīta uz sacīkstes principu, jo personas, uz kurām attiecas pieprasījums izpaust tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu, kā arī viņu ģimenes locekļu bankas kontu datus, nav lietas dalībnieki šajā instancē[61]. Tā uzskata, ka gadījumā, ja tai – kā noteic Bulgārijas likums – būtu tikai formāli jāizvērtē šie pieprasījumi, datu subjektiem būtu liegtas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas garantētas ar VDAR 79. panta 1. punktu, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu.

80. No tā izriet, ka, lai atbildētu uz šo prejudiciālo jautājumu, jānoskaidro, vai šīs tiesību normas uzliek pienākumu tiesai, kas pieņem lēmumu šādā procedūrā, pēc savas ierosmes pārbaudīt, vai ir veikti pietiekami pasākumi, kas paredzēti, lai novērstu turpmākos drošības pārkāpumus attiecībā uz personas datiem, kurus ir prasīts izpaust.

[61] Jāprecizē arī, ka saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 62. panta 7. punktu *Rayonen sad* (rajona tiesa) lēmums nav pārsūdzams.

81. Manuprāt, no VDAR 79. panta 1. punkta noteikumu mērķa izriet, ka atbilde uz šo jautājumu var būt tikai noliedzoša.

82. Šajā ziņā iesniedzējtiesas rosinātā problemātika saistībā ar informācijas, uz kuru attiecas banku noslēpums, drošību, manuprāt, jāskata, ņemot vērā pārzinim uzliktos pienākumus, kuru pamatiezīmes atgādināšu turpinājumā.

83. Pirmām kārtām, pārzinim ir pienākums novērst visus personas datu drošības pārkāpumus. Konkrēti, pārzinim saskaņā ar VDAR 5. panta 2. punktu ir pienākums ievērot šā panta 1. punktā noteiktos šo datu apstrādes principus un jāspēj pierādīt, ka šie principi ir ievēroti. Proti, pārzinim saskaņā ar šīs regulas 5. panta 1. punkta f) apakšpunktā noteikto personas datu integritātes un konfidencialitātes principu ir it īpaši jānodrošina, lai šādi dati tiktu apstrādāti tādā veidā, kas garantē to pienācīgu drošību, izmantojot pienācīgus tehniskus vai organizatoriskus pasākumus. Saskaņā ar minētās regulas 32. panta 1. punktu šiem pasākumiem jābūt tādiem, lai nodrošinātu tādu drošības līmeni, kas atbilst datu apstrādes riskam.

84. Otrām kārtām, pārziņa pienākums ir reaģēt uz visiem personas datu drošības pārkāpumiem. Tālab VDAR 33. panta 1. punktā šim pārzinim ir noteikts pienākums paziņot par attiecīgo pārkāpumu kompetentajai uzraudzības iestādei, saskaņā ar šā panta 3. punkta d) apakšpunktu aprakstot pasākumus, ko tas ierosina veikt, lai novērstu šo pārkāpumu, tostarp attiecīgā gadījumā – pasākumus, lai mazinātu tā iespējamās nelabvēlīgās sekas.

85. Tieši šo tiesību normu kontekstā jāizvērtē VDAR 79. panta 1. punktā paredzētās prasības tiesā mērķis. Šajā ziņā jāatgādina, ka minētās regulas VIII nodaļā "Tiesību aizsardzības līdzekļi, atbildība un sankcijas" Savienības likumdevējs datu subjektu labā ir noteicis dažādus tiesību aizsardzības līdzekļus administratīvajās un tiesu iestādēs, no kuriem katrs ir izmantojams, neskarot pārējos līdzekļus [62].

86. Pirmkārt, saskaņā ar VDAR 77. panta 1. punktu katram datu subjektam ir tiesības iesniegt sūdzību uzraudzības iestādē, ja tas uzskata, ka viņa personas datu apstrāde pārkāpj šo regulu. Otrkārt saskaņā ar šīs regulas 78. panta 1. punktu katrai fiziskai vai juridiskai personai ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā pret uzraudzības iestādes pieņemtu juridiski saistošu lēmumu, kas skar minētās personas.

87. Visbeidzot treškārt, saskaņā ar VDAR 79. panta "Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā pret pārzini vai apstrādātāju" 1. punktu tiek garantēts, ka ikvienam datu subjektam ir tiesības celt prasību, ja tas uzskata, ka viņam ar šo regulu piešķirtās tiesības ir pārkāptas tādas viņa personas datu apstrādes rezultātā, kura neatbilst minētajai regulai. Saskaņā ar Tiesas judikatūru šī tiesību norma neatbrīvo datu subjektu no šīs regulas 82. panta 1. punktā noteiktā pienākuma pierādīt, ka tam faktiski ir nodarīts materiāls vai nemateriāls kaitējums [63].

88. Manuprāt, no šo abu pēdējo minēto pantu formulējuma nepārprotami izriet, ka prasību pret pārzini vai apstrādātāju ceļ ar mērķi atlīdzināt kaitējumu, kas nodarīts agrāk izdarīta VDAR piešķirto tiesību pārkāpuma rezultātā. Turpretī no minēto pantu formulējuma nekādi nevar izsecināt, ka tiesai būtu pienākums *preventīvi* pārbaudīt, ka personas datu apstrādes pārzinis ir veicis pienācīgus pasākumus, lai novērstu visus turpmākos šo tiesību pārkāpumus.

[62] Spriedums, 2023. gada 12. janvāris, *Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság* (C-132/21, EU:C:2023:2, 34. punkts).

[63] Spriedums, 2024. gada 11. aprīlis, *juris* (C-741/21, EU:C:2024:288, 39. punkts). Savukārt atlīdzinājuma prasībā, kas pamatota ar VDAR 82. pantu, attiecīgajam pārzinim jāpierāda, ka drošības pasākumi, kurus tas īstenojis saskaņā ar minētās regulas 32. pantu, ir piemēroti. Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 14. decembris, *Natsionalna agentsia za prihodite* (C-340/21, EU:C:2023:986).

89. Tagad jānoskaidro, kā Hartas 47. panta tiesību normas ietekmē VDAR 79. panta 1. punkta interpretāciju.

90. Kā izriet no minētās regulas 141. apsvēruma [64], šīs regulas 79. panta 1. punkta tiesību normu mērķis ir īstenot Hartas 47. pantā garantētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. Citiem vārdiem, Savienības likumdevējs jau ir iekļāvis šīs tiesības, izstrādājot tiesību normas, kas regulē datu subjekta tiesību aizsardzības līdzekļus, ko tas var izmantot pret pārzini.

91. No tā izriet, ka VDAR 77. panta 1. punktā, 78. panta 1. punktā un 79. panta 1. punktā paredzēto tiesību aizsardzības līdzekļu iezīmēm saskaņā ar Tiesas judikatūru jābūt tādām, kas nodrošina šo tiesību aizsardzības līdzekļu atbilstīgumu tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. No šāda skatupunkta raugoties, tas nozīmē, ka dalībvalstīm saskaņā ar savu procesuālo autonomiju jānodrošina, ka šo tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošanas kārtība dod datu subjektiem iespēju konkrēti panākt viņiem šajā regulā piešķirto tiesību aizsardzību [65].

92. Ņemot vērā visus šos aspektus, jāanalizē loma, ko Bulgārijas likumdevējs ir piešķīris iesniedzējtiesai.

93. Saskaņā ar Bulgārijas likumdevēja izvēli tiesa procedūrā, kas nav balstīta uz sacīkstes principu, patiešām tikai formāli pārbauda Inspekcijas iesniegtos pieprasījumus izpaust ziņas par tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu, kā arī viņu ģimenes locekļu bankas kontu atlikumiem. Tomēr – un neraugoties uz šīs tiesas ierobežotajām pilnvarām – no VDAR 79. panta 1. punkta nekādā veidā neizriet, ka šai tiesai pirms šo pieprasījumu izskatīšanas būtu jābūt tiesīgai pēc savas ierosmes pārbaudīt, vai ir veikti pietiekami pasākumi, lai novērstu visus turpmākos drošības pārkāpumus attiecībā uz personas datiem.

94. Proti, uzskatu, ka iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ informācijas – uz kuru attiecas banku noslēpums un kuru tiesu iestāde ir uzdevusi izpaust – apstrādes pārzinis saskaņā ar valsts tiesībām ir Inspekcija. No tā izriet, ka šādā statusā Inspekcijai jāveic visi VDAR paredzētie pienācīgie pasākumi, lai nodrošinātu šīs Inspekcijas ievāktās informācijas drošību.

95. No šāda skatupunkta raugoties, lai ievērotu ar VDAR ieviesto sistēmu, pietiek, ka saskaņā ar šīs regulas 79. panta 1. punktu personas, uz kurām attiecas šī izpaušana, ja ir pārkāptas tām ar šo regulu piešķirtās tiesības, var pret Inspekciju celt tiesā prasību saskaņā ar procesuālo kārtību, kas garantē Hartas 47. pantā nostiprināto tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ievērošanu [66].

96. Ņemot vērā visu iepriekš izklāstīto, ierosinu Tiesai atbildēt, ka, pakārtoti minētajai atrunai, VDAR 79. panta 1. punkts, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, neuzliek pienākumu tiesai, kurai saskaņā ar valsts tiesībām procedūrā, kas nav balstīta uz sacīkstes principu, jālemj par pieprasījumu izpaust ziņas par tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu, kā arī viņu ģimenes locekļu bankas kontu atlikumiem, pēc savas ierosmes pārbaudīt, vai pārzinis ir veicis pienācīgus pasākumus, lai novērstu visus turpmākos šo personas datu drošības pārkāpumus.

[64] Šajā apsvērumā ir teikts, ka "*katram datu subjektam* vajadzētu būt tiesībām iesniegt sūdzību vienai uzraudzības iestādei, jo īpaši viņa pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalstī, un *tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā saskaņā ar Hartas 47. pantu, ja datu subjekts uzskata, ka viņa tiesības saskaņā ar šo regulu ir pārkāptas*, vai ja uzraudzības iestāde nereaģē uz sūdzību, daļēji vai pilnībā noraida sūdzību vai nerīkojas, kad šāda rīcība ir nepieciešama, lai aizsargātu datu subjekta tiesības" (Mans izcēlums).

[65] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 12. janvāris, *Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság* (C-132/21, EU:C:2023:2, 51. un 52. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

[66] Šajā ziņā jānorāda, ka Personas datu aizsardzības likuma 39. pants noteic: gadījumā, ja ir pārkāptas VDAR un minētajā likumā noteiktās datu subjekta tiesības, šis datu subjekts var pārziņa un apstrādātāja aktus un darbības apstrīdēt tiesā. Šajā procedūrā datu subjekts var lūgt atlīdzināt kaitējumu, kas tam nodarīts ar to, ko pārzinis vai apstrādātājs personas datus apstrādājis nelikumīgi.

VI. Secinājumi

97. Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Sofiyski Rayonen sad* (Sofijas rajona tiesa, Bulgārija) pirmo, trešo un sesto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

1) LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, jāinterpretē tādējādi, ka tai pretrunā ir tiesiskais regulējums – atbilstoši tam, kā tas interpretēts valsts judikatūrā –, saskaņā ar kuru struktūras locekļi, kurus Parlaments ir ievēlējis uz noteiktu un secīgi neatjaunojamu amata pilnvaru termiņu un kuri ir pilnvaroti uzraudzīt tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu darbības un neietekmējamību, kā arī rosināt uzsākt disciplināras procedūras attiecībā uz tiesnešiem, prokuroriem un izmeklētājtiesnešiem, drīkst faktiski nenoteiktu laiku turpināt pildīt savas funkcijas pēc pilnvaru termiņa beigām, apstākļos, kad nav izrādīti pienācīgi centieni īsā laikā novērst šīs struktūras locekļu sastāva atjaunošanas procesa bloķēšanu, ja šis tiesiskais regulējums nav veidots tā, lai tas tiesību subjektiem nevarētu radīt nekādas pamatotas aizdomas par to, ka šīs iestādes pilnvaras un funkcijas tiek izmantotas kā instruments spiediena izdarīšanai uz šo tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu darbību vai šīs darbības politiskajai kontrolei.

2) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) 4. panta 7. punkts

   jāinterpretē tādējādi, ka

   tiesa – kas piešķir valsts iestādei atļauju iepazīties ar tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu, kā arī viņu ģimenes locekļu bankas kontu atlikumiem, pamatojoties tikai uz to, ka tā ir iepriekš pārbaudījusi, ka attiecīgo pieprasījumu ir iesniegusi šāda valsts iestāde un ka tas attiecas uz personām, kurām ir pienākums deklarēt savu mantisko stāvokli –, ņemot vērā funkciju, uzdevumus un pilnvaras, kas šai tiesai noteikti valsts tiesībās, nav kvalificējama par šo personas datu pārzini.

3) Regulas 2016/679 79. panta 1. punkts, lasot to kopsakarā ar Pamattiesību hartas 47. pantu,

   jāinterpretē tādējādi, ka

   tiesai, kurai saskaņā ar valsts tiesībām procedūrā, kas nav balstīta uz sacīkstes principu, jālemj par pieprasījumu izpaust ziņas par tiesnešu, prokuroru un izmeklētājtiesnešu, kā arī viņu ģimenes locekļu bankas kontu atlikumiem, nav pienākuma pēc savas ierosmes pārbaudīt, vai pārzinis ir veicis pienācīgus pasākumus, lai novērstu visus turpmākos šo personas datu drošības pārkāpumus. Tomēr valsts tiesībās jāparedz, ka procesuālā kārtība, kādā pret pārzini saskaņā ar šo 79. panta 1. punktu var celt prasību tiesā personas, kuru dati ir šādi izpausti, garantē Pamattiesību hartas 47. pantā noteiktās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.